

T.C
BEYKEN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

**İÇ MİMARLIKTA MOBİLYANIN ÜRÜN YÖNETİMİ
SÜREÇLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Pınar BAŞBUĞ

İSTANBUL, 2016

T.C
BEYKEN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

İÇ MİMARLIKTA MOBİLYANIN ÜRÜN YÖNETİMİ SÜREÇLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Pınar BAŞBUĞ

Öğrenci No:

130808016

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Ürün BİÇER ÖZKUN

İSTANBUL, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İç Mimarlıkta Mobilyanın Ürün Yönetimi Süreçleri Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 06 / 10 / 2016

Aday: Pınar BAŞBUĞ

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

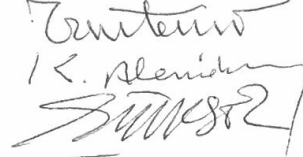
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI SONUÇ TUTANAĞI

Beykent Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Aşağıda tez adı belirtilen yüksek lisans öğrencisi 130808016 no'lu Pınar BAŞBUĞ'un 07/09/2016 tarihinde yapılan tez savunma sınavı¹ sonucunda 45 dakika süreyle sunduğu ve savunduğu tezi hakkında² oybirliği / oyçokluğu ile, kabul... kararı verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Anabilim Dalı : İç Mimarlık
Programı : İç Mimarlık
Tez Başlığı³ : İç Mimarlıkta Mobilyanın Ürün Yönetimi Süreçleri Açısından Değerlendirilmesi

<u>Tez Sınav Jürisi</u>	<u>Öğretim Üyesi</u>	<u>İmza</u>
Danışman	: Yrd. Doç. Dr. Ürün Biçer ÖZKUN	
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Kutlu ALEMDAR	
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Şen YÜKSEL	

¹ Jüri üyeleri söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez savunma sınavına alır. Belirlenen günde yapılamayan jüri toplantısı, katılanların hazırladığı bir tutanakla enstitü yönetimine bildirilir. Bu durumda jüri en geç onbeş gün içinde toplanarak adayı tez savunma sınavına alır. Tez savunma sınav süresi en az 45 dakikadır. Yüksek lisans tez savunma sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-yanıt bölümlerinden oluşur ve dinleyiciye açıktır. (Beykent Lisansüstü eğitim ve Öğretim Yönetmeliği-Madde30-3)

² Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri, tez hakkında “kabul”, “düzeltme” veya “red” kararı verir. Jüri başkanı, jüri üyelerince imzalanmış sınav tutanağını, tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili enstitü yönetimine teslim eder. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gerekli düzeltmeleri yaparak ve yönetmelikte belirtilen usullere uygun olarak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. (Beykent Lisansüstü eğitim ve Öğretim Yönetmeliği-Madde30-4)

³ İleride doğabilecek aksaklıkların engellenmesi için tezin başlığının yazılması gerekmektedir.

İTHAF / ADAMA

İnsanların; cinsiyetlerini, ten renklerini, bağılı olduğu kavimi, doğduğu coğrafyayı ve ebeveynlerini seçme şansları bulunmamaktadır. Bu durum inanca bağılı olarak ya kadere, ya da şans faktörüne bağlanmaktadır. Kader mi, yoksa şans etkeni mi bilemiyorum, ancak bildiğim ve emin olduğum bir şey var ki, oda yeryüzünün en iyi babalarından birine sahip olduğum gerçeğidir. Bu çalışmamı, yaşamımda asla yeri doldurulamaz bir öneme sahip olan değerli babacığım Nazmi BAŞBUĞ'a ithaf ediyorum.

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca, benden desteğini ve yardımını hiç esirgemeyip, bilgisi ve tecrübesiyle bana ışık tutan ve tüm bunları yaparken bana; bazen kardeşi, bazen çocuğu, bazen de arkadaşı gibi yaklaşan değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ürün Biçer Özkun'a,

Jürimde yer alan ve çalışmama eleştirileriyle katkı sunan değerli hocalarım, Sayın Yrd. Doç. Dr. Kutlu Alemdar ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Şen Yüksel'e,

Yaşamımda önemli bir yere sahip olan ve beni her konuda destekleyip yanımda olan, benden maddi manevi hiçbir desteğini esirgemeyen değerli babam Nazmi BAŞBUĞ'a, varlığıyla bana güç veren değerli annem Azize BAŞBUĞ'a ve çalışmam süresince hep yanımda olup beni yüreklendiren değerli kardeşlerim, Şehriban BAŞBUĞ, Nazan BAŞBUĞ, Süleyman BAŞBUĞ ve diğer kardeşlerime

sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Pınar BAŞBUĞ

Adı Soyadı : Pınar BAŞBUĞ
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ürün BİÇER ÖZKUN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2016
Alanı : İç Mimarlık
Anahtar Kelimeler : Mobilya, Gereksinim, İşlev, Ürün, Ürün Yönetimi

ÖZ

İÇ MİMARLIKTAKİ MOBİLYANIN ÜRÜN YÖNETİMİ SÜREÇLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mobilya, insan yaşamının vazgeçilmez bir parçasını oluşturmaktadır. İnsan, günlük yaşamdaki gereksinimleri ve bu gereksinimlere bağlı olarak gerçekleştirdiği tüm aktiviteleri mobilya aracılığıyla gerçekleştirir. Mobilyanın varlığı, insanın mekânlar içerisinde yaşamaya başlamasına paralel olarak ortaya çıkmış ve geçmişten günümüze ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli gelişip çeşitlenmiştir.

Günlük yaşamın, hemen her alanında kullanım gereksinimi duyulan mobilyaların tasarlanabilmesi için öncelikle bir gereksinimin oluşması ve oluşan gereksinimin türüne bağlı olarak da mobilyanın işlevlendirilmesi gerekmektedir. Mobilyanın, işlevini beklenen şekilde yerine getirebilmesi antropometriden diğer bir ifadeyle, kullanıcının vücut ölçülerinden yararlanarak tasarlanmasıyla mümkün olmaktadır. Bu doğrultularda tasarlanan mobilya, “ergonomik mobilya” olarak ifade edilir ve kullanıcıya hem fizyolojik hem de psikolojik rahatlık sağlar.

Mobilya, mekân içerisinde insan gereksinimlerini karşılamakla beraber, mekânda belli bir algıda yaratmaktadır. Dolayısıyla mobilya mekânın türünü, kimliğini oluşturup mekâna; işlev, konfor, estetik vb. değerler kattığı da görülmektedir. Mekân ise mobilyanın türünü, işlevini, formunu, rengini, malzemesini vb. özelliklerini etkilemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde; mekânın mobilyayı, mobilyanın da mekânı etkileme ve biçimlendirme gücü olduğu söylenebilmektedir.

Bu çalışmada mobilya üretimi, bir “yönetim sistemi” olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Mobilyanın bir ürün olması sebebiyle, “ürün yönetimi

sisteminin” mobilya üretimine bir uyarlanması yapılmıştır. Bu sistem, “mobilya ürün yönetimi” sistemi olarak adlandırılmış ve ürün yönetimi sistemin tüm adımları, mobilya üretim sistemine aynen uyarlanmıştır. Ancak, alt süreçlerin tüm ürünlerde olduğu gibi mobilyada da, değişik alt süreçleri yaratabildiği görülmüştür.

Mobilya ürün yönetimi adımları; mobilyanın üretim sistemi, uygulama sistemi, kullanım sistemi ve kullanım sonrası sistemi olarak kurgulanmıştır. Bu sistem, mobilyanın üretim süreçlerinin net tanımlanmasını sağlar ve bu tanımlamalar doğrultusunda üretilen mobilya, üreticinin veya kullanıcının kendisinden beklentisini en yüksek düzeyde karşılar.

Name and Surname : Pınar BAŞBUĞ

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Ürün BİÇER ÖZKUN

Degree and Date : Master, 2016

Major : Interior architecture

Key Word : Furniture, Need, Function, Product, Product Management

ABSTRACT

THE FURNITURE INTERIOR PRODUCTS MANAGEMENT PROCESSES EVALUATION OF

Furniture constitutes an indispensable part of human life. By means of furniture, a person can perform his or her needs and the activities according to these needs. The presence of furniture emerged parallel to human starting to live inside places and from past to present, according to economic, social, cultural and technological developments it has constantly developed and varied.

In order to design furnitures, which we have the need to use in almost every aspect of our daily lives, first there must be a need for it and according to the type of that need the furniture should be functionalized. In other words from anthropometry, the situation of a furniture showing its function is satisfied with benefiting from the user's body sizes. The furniture designed according to this is indicated as "ergonomic furniture" and gives both physiological and psychological comfort to the user.

Furniture, along with meeting the needs of a person also creates a perception. Therefore, furniture makes up the type and identity of the place and it's also seen that it adds function, comfort, aesthetics etc. to that place. Place effects the furniture's type, function, form, colour, material etc. From this point of evaluation, it can be said that both place and furniture can effect each other and they have the power to shape each other.

In this study, production of a furniture is discussed and evaluated as a "management system". Since the furniture's a product, an adaptation of "product management system" has been made to production of a furniture. This system is named as "furniture production management" system and all the steps of production management system are adapted to furniture production system. However, this situation just like it happens in all the products, in sub-processes furniture can create different sub-processes.

The steps of the furniture product management system are constructed as; system of production of the furniture, usage system and after the usage system. This system allows the processes of a furniture production to be clearly defined and the furniture produced according to these definitions satisfies the self expectations of the producer's or the user's at a high level.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ.....iii

ŞEKİLLER LİSTESİ.....iv

1. GİRİŞ..... 1

1.1. Tezin Amacı..... 2

1.2. Tezin Kapsamı..... 2

1.3. Tezin Yöntemi..... 3

1.4. Tezin Önemi..... 3

2. İÇ MİMARLIKTA MOBİLYA VE İLGİLİ KAVRAMLAR..... 4

2.1. Antropometri..... 4

2.2. Gereksinim ve İşlev..... 6

2.3. Ergonomi..... 7

2.4. Antropometri, Gereksinim, İşlev ve Ergonomi İlişkisi..... 9

2.5. Mobilya..... 10

2.5.1. Mobilya Özellikleri..... 12

2.5.2. Mobilya Türleri..... 13

2.5.2.1. İç Mekân Mobilya Türleri..... 13

2.5.2.2. Dış Mekân Mobilya Türleri..... 37

2.5.3. Mobilya Üretimi..... 42

2.5.3.1. Seri Üretim Mobilya..... 43

2.5.3.2. Özel Üretim Mobilya.....	44
2.6. Mobilya ve İlgili Kavramların İlişkisi.....	45
2.6.1. Mobilya-Antropometri İlişkisi.....	45
2.6.2. Mobilya-Gereksinim ve İşlev İlişkisi.....	46
2.6.3. Mobilya-Ergonomi İlişkisi.....	47
2.7. İç Mimarlıkta Mobilya ve Mekan İlişkisi.....	48
2.7.1. Mekânı Biçimlendiren Mobilya.....	51
2.7.2. Mobilyayı Biçimlendiren Mekân.....	53
3. ÜRÜN YÖNETİMİ VE MOBİLYA.....	55
3.1. Ürün.....	55
3.2. Yönetim.....	56
3.3. Ürün Yönetimi.....	57
3.3.1. Ürün Yönetimi Adımları.....	58
3.3.2. Ürün Yönetiminin Değerlendirilmesi.....	65
3.4. Mobilya Ürün Yönetimi İlişkisi.....	69
3.4.1. Mobilya Ürün Yönetimi Adımları.....	69
3.4.2. Mobilya Ürün Yönetiminin Değerlendirilmesi.....	75
4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	81
KAYNAKLAR.....	84

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. İşlevlerine Göre Yapı Türleri.....	13
Tablo 2. Gereksinim, İşlev ve Mobilya İlişkisi.....	47
Tablo 3. Ürün Döngüsü.....	59
Tablo 4. Ürün Döngüsü Sistemi.....	60
Tablo 5. Üretim Alt Sistemi.....	62
Tablo 6. Uygulama Alt Sistemi.....	63
Tablo 7. Kullanım Alt Sistemi.....	64
Tablo 8. Kullanım Sonrası Alt Sistemi.....	65
Tablo 9. Mobilya Ürün Döngüsü Sistemi.....	70
Tablo 10. Mobilyanın Üretim Alt Sistemi.....	72
Tablo 11. Mobilyanın Uygulama Alt Sistemi.....	73
Tablo 12. Mobilyanın Kullanım Alt Sistemi.....	74
Tablo 13. Mobilyanın Kullanım Sonrası Alt Sistemi.....	75
Tablo 14. Sandalyenin Değerlendirilmesi.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Yatak.....	16
Şekil 2. Sandalye-Masa.....	16
Şekil 3. Köşe Takımı.....	17
Şekil 4. Koltuk Takımı.....	17
Şekil 5. Banyo Dolabı.....	18
Şekil 6. Vestiyer.....	19
Şekil 7. Mutfak Dolabı.....	19
Şekil 8. Gardırop.....	20
Şekil 9. Şifonyer.....	20
Şekil 10. Komodin.....	21
Şekil 11. Ofis Çalışma Mobilyası.....	22
Şekil 12. Ofis Yönetici Mobilyası.....	23
Şekil 13. Ofis Toplantı Mobilyaları.....	23
Şekil 14. Ofis Yeme-İçme Mobilyası.....	24
Şekil 15. Ofis Bekleme Koltuğu.....	24
Şekil 16. Ofis Bekleme Koltuğu.....	25
Şekil 17. Depolama Mobilyaları.....	25
Şekil 18. Eğitim Mobilyaları.....	27
Şekil 19. Bekleme Koltukları.....	27
Şekil 20. Yeme-İçme Mobilyaları.....	28
Şekil 21. Depolama Mobilyaları.....	28
Şekil 22. Banko, Kayıt Mobilyası.....	30
Şekil 23. Bekleme Koltuğu.....	30
Şekil 24. Hasta Muayene Mobilyaları.....	31

Şekil 25. Hasta Odası.....	31
Şekil 26. Yeme-İçme Mobilyaları.....	32
Şekil 27. İlaç Depolama Mobilyaları.....	32
Şekil 28. Yeme-İçme Mobilyaları.....	34
Şekil 29. Yeme-İçme Mobilyaları.....	35
Şekil 30. Tiyatro, Konferans vb. Mobilyaları.....	35
Şekil 31. Sinema Mobilyaları.....	36
Şekil 32. Bekleme Mobilyaları.....	36
Şekil 33. Pergolalı Oturma Birimi.....	38
Şekil 34. Bank.....	39
Şekil 35. Kamariye ve Oturma Birimi.....	39
Şekil 36. Piknik Masası.....	40
Şekil 37. Spor Aletleri.....	40
Şekil 38. Çocuk Oyun Takımları.....	41
Şekil 39. Toplanma Meydanı.....	42
Şekil 40. Seri Üretim Mobilyalar.....	43
Şekil 41. Özel Üretim Mobilyalar.....	44
Şekil 42. İnsan Hareketleri.....	46
Şekil 43. İnsan Hareketleri.....	46
Şekil 44. Barınma Süreçleri.....	47
Şekil 45. Ergonomik ve Ergonomik Olmayan Mobilyalar.....	48
Şekil 46. Mekanı Biçimlendiren Mobilya.....	51
Şekil 47. Mekanı Biçimlendiren Mobilya.....	52
Şekil 48. Mobilyayı Biçimlendiren Mekan.....	54

1.GİRİŞ

İnsanoğlunun, hayatta kalabilmesi ve neslinin devamını sağlayabilmesi için öncelikle vahşi hayvanlardan, iklim ve doğa koşullarından korunması gerekmiştir. Bu durum, beraberinde barınma sorununu ortaya çıkarmıştır. İnsanın barınma gereksinimini giderme arayışı; mağaralar ile başlamış kendini, doğayı ve çevreyi keşfiyle birlikte bitkiyi, taşı ve toprağı diğer bir ifadeyle doğal malzemeyi kullanarak oluşturduğu mekânlarla devam etmiştir. Barınma sorununun giderip, insanın kendi el yapımıyla oluşturduğu mekânlarda yaşamaya başlaması “mobilya” adı verilen çeşitli eşyaların oluşumuna da zemin hazırlamıştır [1].

Mobilya, insan hareketlerinin karşılığı olarak ortaya çıkmış ürünler olup, yaşamın sağlıklı, düzenli bir şekilde sürdürebilmesinde sağladığı katkıları oldukça önemlidir. Evlerde, işyerlerinde, hastanelerde, eğitim kurumlarında, sosyal alanlarda, parklarda, bahçelerde vb. yerlerde insan eylemlerinin karşılanmasında kullanılan araçlar olarak da tanımlanabilen mobilya insanların; uyuma, oturma, yeme-içme, dinlenme, çalışma vb. eylemlerini giderebilmesinde kullanılmaktadır.

Mobilya artan gereksinimlerle birlikte, genişleyen malzeme ağı ve teknolojiye bağlı olarak sürekli yenilenip, gelişip çeşitlenmektedir. Mobilyanın yaşamdaki gerekliliği ve önemi onu üretim sektörünün de önemli bir parçası haline getirmiştir. Sektörde büyük bir paya sahip olan mobilya, bu çalışmada ürün yönetimi kapsamında, “mobilya ürün yönetimi süreçleri” değerlendirmeleri ile ele alınacaktır. Ayrıca ele alınan süreçler seçilecek bir mobilya ile örneklenecektir. Bu bağlamda elde edilecek sonucun, sektöre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.Tezin Amacı

Bu çalışmada; mobilyanın oluşumu, geçmişten günümüze insanın mobilya gereksiniminin nedenleri, günlük yaşamındaki yeri ve önemi üzerinde durulmuş ve insanın mobilyayla olan ilişkisi irdelenmiştir. Mobilyayı oluşturan etkenler mobilyanın türleri, mobilyanın özellikleri, mobilya-ergonomi, mobilya-antropometri ilişkileri başta olmak üzere mobilyanın fikir (ilk eskizler) aşamasından başlayıp üretim evrelerine kadar devam eden tüm bu süreçlerin incelenmesini içermektedir.

Ayrıca mobilyanın iç mimarlıktaki yeri, önemi ve etkisi, mekân-mobilya ve mobilya-mekân ilişkisinin de değerlendirilmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Çalışmada asıl amaç; ürün yönetimi ve ürün döngüsünün irdelenmesi ile oluşan bilgiler ışığında, “mobilya ürün yönetimi” süreçlerinin değerlendirilmesinin yapılmasıdır. Mobilya ürün yönetimi sistemi; üretimde oluşan sorunların gözlenmesi, eksiklik ve aksaklıkların nelerden kaynaklandığının saptanması, verimin artması, yönetim sürecinin sağlıklı ve belirlenen çizgide seyredebilmesi için ne gibi önlemlerin alınabileceği ve belirlenen yönetim süreçleri doğrultusunda üretilen bir mobilyanın üreticiye ve kullanıcıya nasıl faydalar sağlandığının araştırılmasının yapıldığı bir çalışmadır.

1.2. Tezin Kapsamı

Kapsam olarak; mobilya ve onu ortaya çıkarıp şekillendiren tüm bileşenlerin irdelendiği bir çalışma olma özelliğindedir. Bu bakımdan, insanoğlunun gereksinimleri ve hareketleri, antropometrik ve ergonomik özellikleri, üretim biçimleri gibi mobilyayı oluşturan tüm bu parçalar ele alınmıştır.

Ürün yönetim süreçlerinin incelenmesi ve buna paralel olarak oluşturulan “mobilya ürün yönetimi” süreçlerinin doğru kurgulanması, detaylandırılması, değerlendirilmesi ve tüm bunlarında bir sandalye örneği üzerinden yapılması da bu çalışmanın kapsamı içerisinde yer almaktadır.

1.3. Tezin Yöntemi

Bu çalışmaya konuyla ilgili çok sayıda yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, bilimsel makaleler, dergiler ve kaynaklar taranarak başlanmıştır. Sonrasında ise mobilya üretim alanlarında (mobilya atölyeleri) üretim yöntemlerine gözlemci olarak katılmış, çalışmalar yerinde takip edilmiş ve yine çalışmayla ilgili çok sayıda mobilya satış mağazası ziyaret edilerek yerinde gözlemler yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışma, aşağıdaki gibi bir yöntem izlenerek oluşturulmuştur.

- Mobilya ve ilgili kavramlar başlığı altında mobilya kavramı, gereksinimi, işlevi, özellikleri, türleri, iç mekân mobilya türleri, dış mekân mobilya türleri,

seri ve özel üretim mobilya, ergonomi-antropometri ilişkisi gibi başlıklara yer verilmiştir.

- İç mimarlıkta mobilya; iç mimarlıkta mobilyanın yeri, mobilya-mekân ilişkisi, mekânı biçimlendiren mobilya, mobilyayı biçimlendiren mekân, iç mimarlık ve mobilya ilişkisini içeren başlıklar ele alınmıştır.
- Ürün yönetimi ve mobilya başlığı altında; ürün tanımı, yönetim tanımı, ürün yönetimi tanımı, ürün yönetim süreçleri, ürün yönetiminin değerlendirilmesi, mobilya ürün yönetimi ilişkisi, mobilya ürün yönetimi süreçleri, mobilya ürün yönetiminin bir sandalye örneği üzerinden değerlendirilmesi gibi başlıklar ile oluşturulmuştur.

1.4. Tezin Önemi

Bu çalışmada mobilyanın türleri, özellikleri, ergonomik-antropometrik standartlar ve mobilyayı ortaya çıkaran gereksinimler, işlevselliği, iç mimarlıkta mobilyanın yeri önemi diğer bir ifadeyle, mobilyanın eskiz aşamasından, üretim evresine kadar devam eden tüm süreçlerinin birada toplaması, mobilyanın doğru algılanması ve tanımlanması açısından, çalışmanın önemini artırmaktadır.

Tezde, ürün yönetim süreçlerine bağlı olarak oluşturulan “mobilya ürün yönetimi” süreçlerinin araştırması, oluşturulması ve buna bağlı olarak değerlendirilmesinin yapılması ile bu tezin, mobilya üretim sektörüne önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. İÇ MİMARLIKTAKİ MOBİLYA VE İLGİLİ KAVRAMLAR

İç mimarlığın en önemli tasarım elemanlarından birini oluşturan mobilyanın çalışmanın bu bölümünde, onu oluşturan tüm bileşenleri tek tek ele alınıp, incelenip ve değerlendirmeleri yapılarak devam edilecektir.

2.1. Antropometri

Yunancadan türetilmiş bir kelime olan antropometri, insan ve ölçme anlamı taşımaktadır. İnsan ve ölçme gibi iki anlama gelen kelimelerin birleştirilmeleri ile insana yönelik olarak uygun ve sistemli üretim ve üretim elemanlarının insan faktörüne uyumluluğunun sağlanabilmesi için uğraşan bir çalışma alanıdır. Aynı zamanda antropometri, ergonomi alanı içerisinde yer alan ve onun önemli bir ögesini oluşturmaktadır [2].

İnsan, ergonomik yaklaşımın temel bileşenlerinden biri durumundadır. Bu nedenle ergonomi, insanın yaşadığı ortamın ve onun kullandığı her türlü araç ve donanımın insana ve topluma uygun olmasını amaçlar. Buna bağlı olarak, ergonominin dayandığı temel tekniklerden başında, antropometri gelmektedir. Antropometri insanın vücut ölçüleri ve vücut hareketleri ile bu hareketlerin frekans ve sınırları gibi vücut özelliklerini inceleyen bir çalışma alanından oluşmaktadır. Genel bir yaklaşım açısıyla incelendiğinde antropometrinin, insanların yaşamlarını kolaylaştırmada yardım ve hizmet etmesi için üretilen bütün eşya ve araç tasarımının ayrılmaz bir ögesini durumundadır. İnsanın fizyolojik yapısı ve ölçüleri antropometrinin merkezini oluşturmaktadır. Antropometrik ölçüler bireyler veya gruplar arasında, anatomi, coğrafi bölge ve meslek grupları gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanan farklılıkları ve benzerlikleri saptayarak daha geniş bir insan kitlesine uygun standart ürün tasarımları yapma imkânı sağlamaktadır. Kullanıcıların fiziksel rahatlığının sağlanabilmesi ve beden yeteneklerini üst düzeyde kullanabilmeleri için veriler sağlayan antropometrinin, kullanıcı için rahat, sağlıklı ve kolay kullanılabilir ürünlerin ortaya çıkmasında önemli bir katkısı bulunmaktadır [3, 4, 5, 6].

Sonuç olarak, ürün kullanıcısının, ürünle bütünleşebilmesi başka bir ifadeyle, ürün-kullanıcı ilişkisinin doğru kurgulanıp ve sağlıklı yürütülebilmesini sağlayan temel bileşenin antropometri olduğu görülmektedir.

A. Antropometrinin Türleri

Antropometri genel olarak iki türden meydana gelmektedir. Bunlardan birincisi statik antropometri, ikincisi ise dinamik antropometriden oluştuğu görülmektedir. Çalışmanın bu kısmında, statik ve dinamik antropometrinin irdelenmesi ile devam edilecektir.

A.1. Statik (Durağan) Antropometri

İnsan bedeninin sabit durduğu pozisyonlarda oluşan beden ölçüleri ve bu ölçülerin sonucunda oluşturulan ortalama vücut ölçülerinin belirlenebilmesi için yapılan çalışma, statik antropometri olarak adlandırılmaktadır.

Statik antropometri, insanların statik (durağan) duruş ve oturuşlarında ölçülen boyutları ele alan bir çalışma alanıdır. Statik antropometri ile elde edilen sayısal veriler, çalışma hayatında çeşitli amaçlarla kullanılabilir. İnsanların kullandığı geçitler, fazla hareket etmeden durduğu hacimler ve oturma yeri, uyuma ürünleri gibi boyutsal yaklaşımlarda, doğrudan durağan antropometri bulguları ile elde edilmektedir [7].

A.2. Dinamik (Hareket) Antropometri

Dinamik antropometri, durağan antropometrinin ileri bir aşamasından oluşmaktadır. Dinamik antropometri, insan vücut ölçülerinin daha geniş bir yelpazede ele alındığı, incelendiği ve değerlendirildiği bir çalışma sürecini içermektedir.

İnsan vücudunun çalışması, diğer bir ifadeyle hareket etmesiyle, beden değişik boyutlarda farklı ölçüler almaktadır. Bu nedenle de, çeşitli dinamik boyutların ölçülmesine gerek vardır. Dinamik antropometri, insanların ayakta dururken ya da otururken çevresindeki araç-gereçlere, kontrol sistemlerine ve çeşitli işlem noktalarına uzanabilmeleri için eğilme, uzanma ve dönme gibi hareketlerin sınırlarının ölçülerini belirlemeye yardımcı olmaktadır [7].

2.2. Gereksinim ve İşlev

Yetiş (2010)'e göre, gereksinim kısaca içinde bulunulan duruma bağlı olarak gelişen ve acil eksikliği duyulanlar olarak tanımlanmaktadır. Gereksinimler Sıra düzeni Teorisi Abraham Maslow tarafından 1943 yılında yazdığı bir yazıyla hayatımıza girmiştir. Maslow'a göre bir insan susamış ise, o insan için en öncelikli gereksinim susuzluğunu gidermektir. Ona göre bu durum, “en güçlü gereksinim” olmaktadır. Eğer aynı susamış insan, aynı zamanda nefessiz kalırsa bu durumda, öncelikler değişecek ve daha önemli bir fizyolojik ihtiyaç olan nefes alma gereksinimi “en güçlü gereksinim” olarak ilk sırada yerini alacaktır. Maslow, gereksinimleri aşağıdaki şekilde sıralamaktadır.

1. Fizyolojik gereksinimler
2. Güvenlik gereksinimleri
3. Ait olma gereksinimleri
4. Özsaygı gereksinimi
5. Kendini gerçekleştirme gereksinimidir [8].

Canlı bir varlık olan insan, yaşam içerisinde hem üretici hem de tüketici konumundadır. Tüketici olarak insanın, çeşitli gereksinimleri bulunmaktadır. Bu gereksinimlerin başında fizyolojik, başka bir ifadeyle temel gereksinimler olan yeme-içme, ısınma-barınma, boşaltım vb. gelmektedir. Fizyolojik gereksinimlerin giderilmesiyle, tüketici insan, aynı zamanda üretici insan konumuna da gelmiştir. Çünkü tüketici insanın, fizyolojik gereksinimlerini güvenli ve rahatça giderebilme arayışı, onu araç-gereç üretimine götürmüştür. Örneğin; barınma gereksinimi insanları, kendi mekânlarını oluşturabilme fikrine yöneltmiştir. İnsanın, bu mekânlar içerisindeki eylemlerini rahat giderebilmesi ise onları, araç-gereç üretimine götürmüştür. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında; “gereksinimler” için insanları üretim yapma fikrine zorlayan, ilk aşama olduğu tespiti yapılabilmektedir.

İşlev tanım olarak, bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon olarak adlandırılmaktadır [9]. İşlev, gereksinime paralel olarak

ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ürün, bir gereksinim veya gereksinimlere bağlı olarak oluşur ve bu gereksinimler doğrultusunda da işlevlendirilir. Dolayısıyla da, gereksinim ve işlev için birbirlerini etkiledikleri ve birbirleriyle de doğrudan ilişkili oldukları söylenebilmektedir.

Ürünün üstlendiği amaç, yaptığı iş “işlev” olarak adlandırılır ve tasarımın temel aşamalarındandır. Örneğin; ürün olarak bir mobilya üretilmek istendiğinde, sorulacak ilk soru, bu mobilyanın hangi gereksinime bağlı olarak istendiği ve nasıl bir işlev sağlayacağı sorularıdır. Örneğin; uyuma gereksiniminin karşılanması amacıyla üretilmek istenen mobilyanın, yatak olarak işlevlendirilmesi örnek verilebilir.

2.3. Ergonomi

Ergonomi, insanların kullanma ihtiyacı duyduğu ve duyabileceği tüm araç gereçlerin kullanıma en uygun hale getirilmesi düşüncesinden hareketle oluşturulmuş bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Ergonomiyi oluşturan temel etkenler insanın fizyolojik yapısı ve çeşitli psikolojik özelliklerinden oluşmaktadır.

Yunanca Ergon-iş, çalışma ve Nomos-yasa anlamına gelen sözcüklerin birleştirilmesiyle elde edilen bir sözcüktür ergonomi. İnsanın anatomik özelliklerini, antropometri ölçülerini, fizyolojik kapasite ve toleranslarını göz önüne alarak; mekân yerleşimi ve ortam değişkenlerinin etkisi ile oluşan, organik ve psikolojik tepkilerine göre, insan-makine-ortam uyumunun temel kuramlarını araştıran bir çalışma alanıdır [10].

Ergonomi insanların, araç-gereç kullanma gereksinimi duymaya başlamasına paralel olarak ortaya çıkmıştır. İnsanların kendi bedenlerini, doğayı, hayvanları ve çevreyi keşfiyle başlayan bu gözlem ve algı süreci sonrasında; insanın, yeme-içme ve barınma gibi temel gereksinimleriyle devam eden süreç beraberinde ilkel ergonominin de başlangıcını oluşturmuştur.

İnsan, ilk çağlardan beri ergonomi kurallarını, daha iyi ve daha kolay yaşayabilmek için, deneme yanılma yöntemiyle de olsa uygulamaya çalışmıştır. Örneği; ayakta yemek yiyen insanın oturarak yemek yemeye başlaması, daha sonra

yerde değil bir taşın üzerine oturması, oturduğu taşı düzleştirilmesi, yiyecekleri bir başka taşın üzerine koyması, o taşın üzerini düzleştirilmesi gibi evrelerle devam edip, doğal araç ve gereci taklit ederek gereksinimine uygun eşyaların yapımına başlamıştır [11].

İnsanlar, ilk çağlardan beri ergonomik deneyimlerden bilinçli ya da bilinçsiz olarak yararlanmışlardır. Ancak, ergonomi alanındaki ilk çalışmalar Firederick Winslow Taylor'a aittir. 1890'larda, insanın iş başarısının arttırılması için küreklerin şekli üzerinde çalışmalar yapan Taylor'un çalışma koşullarını düzenlemeyi amaçlamıştır. İş düzeni anlayışını geliştiren ve iş görenlerin daha yüksek verim ile çalışabilmesi için çeşitli teoriler geliştiren ve bunları deneyen Taylor, anatomi ve fizyoloji bilgileri eksik olduğu gerekçesi ile iş hevesini ve işçilerin verimini arttırmak için “işçi seçme ve ücret arttırma” yaklaşımları bakımından eleştirilmiştir. Ayrıca, insan faktörüne ve insanların kullandıkları araç-gereçlere deneysel yaklaşımlar getiren Taylor'un, sosyal psikolojide ve ergonomide iş hevesi konusuna ücret yaklaşımını öneren ilk araştırmacı olarak çalışmaları önem taşımaktadır [6].

Yılmaz'er'e göre; ergonomi çalışmaları temelde ekonomik nedenlere dayanmaktadır. Asıl amaç insanın verimini arttırmak, makine temposuna ayak uydurmasını sağlamak, bunun sonucunda üretimin hızlanmasını ve daha çok kar etme amaçlıdır. Ergonominin amaç ve hedefi insanın işi kolayca yapabilmesi ve sağlıklı olarak yürütebilmesidir. Sağlıksız yapılan bir iş sonucunda verimlilik ve performans beklenmesi düşünülemez. Bu nedenler ile ergonomi bazı amaçları ortaya çıkmiştir. Ergonominin amaçları genel olarak şöyledir: Üretim verimliliğini en yüksek seviyeye çıkarmak, uyumlu ilişki sonucunda, gereksiz aşırı zorlanmalardan kaçınılarak, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunması, araç-gereçlerin insan kullanımına uygun olarak düzenlenmesi, kullanılan makine ve araçların kullanım kolaylığının sağlanması, etkinliklerinin arttırılmasına yönelik tasarımların yapılması şeklinde sıralanabilmektedir. Ayrıca çalışanların güvenliğinin sağlanması, iş verimi ve performansının yükseltilmesi, çalışanların iş verimi ve iş tatminine yönelik mutluluğun yaratılması, insan sağlığının korunması ve iyileştirilerek iş kazalarının önlenmesi gibi amaçlarının da bulunduğu görülmektedir [2].

İnsanlar tarafından kullanılan ürünün, ergonomik standartlar doğrultusunda üretilmesi ürün-kullanıcı ilişkisi ve ürünün akıbeti bakımından da büyük önem taşımaktadır. Ergonomi; -verimli, emniyetli, rahat ve etkin bir kullanım sağlamak amacıyla, -alet, makine, sistem, görev, iş ve çevrenin en iyi şekilde tasarımı için, - insan davranışı, kabiliyetleri, sınırları ve diğer karakteristikleri ile ilgili bilgileri bulur ve uygular. Amaç: İnsanın rahatlık, sağlık ve güvenliği ile birlikte sistemin performansını da arttırmaktır. Özetlenecek olunursa ergonomi; insanların anatomik özelliklerini, antropometrik karakteristiklerini, fizyolojik kapasite ve toleranslarını göz önünde tutarak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile oluşabilecek, organik ve psikososyal stresler karşısında, sistem verimliliği ve insan-makine-çevre uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan, bir araştırma ve geliştirme alanı olarak değerlendirilmektedir [12,13].

2.4. Antropometri, Gereksinim, İşlev ve Ergonomi İlişkisi

İnsanın vücut yapısı incelendiğinde; Baş, gövde, kollar ve bacaklardan oluşan bir bütün olduğu görülmektedir. Fizyolojik olarak insan, uzun saatler ayakta kalamaz yorulur ve vücudunda ağrılar meydana gelir. Bu durum insanda oturma ve dinlenme gereksinimi yaratır. Yine insanın uyku gereksinimi, yeme-içme gereksinimi, çalışma gereksinimi vb. fizyolojik gereksinimleri de bulunmaktadır. Bu gereksinimlerin giderilebilmesi için insan, fizyolojik yapısına uygun çeşitli araç-gereçler tasarlamıştır. Araç-gereçlerin, insanın antropometrik (vücut ölçüleri) ölçülerine uygun olarak tasarlanması, gereksinimlerin doğru ve sağlıklı bir şekilde giderilmesini sağlamaktadır.

İnsanın antropometrik özelliklerine ve gereksinimlerine bağlı olarak tasarlanması planlanan araç-gereçlerin, en az bir işlevinin bulunması gerekir. İşlevi belirleyen etken ise gereksiniminin türüdür. Örneğin; oturma ve dinlenme gereksinimi ürüne oturma işlevleri yükler, uyuma gereksinimi ürüne yatak işlevi yüklemesi gibi örnekler de verilebilir.

Bir gereksinime bağlı olarak ortaya çıkan ve antropometrik verilere uygun olarak tasarlanıp işlevlendirilen ürün, ergonomik ürün olarak adlandırılabilir. Ergonomik ürün, kullanıcısının fizyolojik yapısına uygun olarak tasarlanan ve

kullanıcısına hem psikolojik rahatlık sağlayan hem de yapılan işten verim almasını sağlamaktadır. Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde; antropometri, gereksinim, işlev ve ergonominin insana yönelik ürün tasarımında, bir bütün ayrılmaz parçalarını oluşturduğu görülmektedir.

2.5. Mobilya

Kelime anlamı olarak; Oturulan, yemek yenilen, çalışılan, yatılan yerlerin döşenmesine yarayan taşınabilir eşyalara verilen genel addır mobilya [14]. Mobilya kelimesinin kökeni 'mobil' sözcüğüdür. Mobilya, Latince devingen anlamına gelmektedir. Devingen (Hareketli) olan, taşınabilir her şeyi 'mobil' kökü ile açıklanabilmektedir. Ayrıca mobilya bir mekânı, insanın yaşam koşullarına uyduran ve bir mekânı tamamlayan, ona kimlik kazandıran, önemli bir donatıdır. Yapıların iç düzenini kurmak için sonradan yerleştirilen ve çeşitli gereksinimleri karşılayan eşyalar dizisi mobilyanın, tespit edilmiş türleri olmakla birlikte, bağımsız ve taşınabilir parçalardır. Kullanım amaçları yemek, yatmak, eşya depolamak vb. yoluyla günlük yaşamı kolaylaştırmaktır. Mobilya, insan yaşamına doğrudan etkisi olan ve insanların günlük aktivitelerini gerçekleştirmesine imkân sağlayan önemli ürünlerdir [1].

Mobilya gereksinimi; insan, günlük yaşam içerisinde çeşitli eylemler yapmak durumundadır ve bu eylemlerde, en çok mobilya faktörüne ihtiyaç duyar. İnsan günlük yaşamını (ev yaşamı, çalışma yaşamı, eğitim yaşamı, sosyal yaşamı vb.) mobilya faktörüyle yürütmektedir. Örneğin; ev yaşamı ele alındığında, insanların evlerinde yeme-içme, yatma-dinlenme, oturma-çalışma, depolama vb. gereksinimlerini mobilya aracılığıyla karşıladığı görülmektedir.

İnsan yaşamında önemli bir yer kaplayan mobilyanın tarihsel gelişimi incelendiğinde; mobilyanın, insanların barınma gereksiniminin karşılanmasına bağlı olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Mobilya, insan yaşamında göçebelikten yerleşik düzene geçişle birlikte ortaya çıkmış ve tarih öncesi çağlara uzanan bu düzen değişikliği, tarımın gelişmesine bağlı olarak hayata geçmiş, kentleşmeyle birlikte de mobilyanın günümüze uzanan öyküsü başlamıştır. Neolitik dönem olarak tanımlanan ve bin yıllar boyunca devam eden süreçte karşımıza çıkan ilk yerleşmedeki mekân

düzeni, alışkanlıklara bağlı olarak sabit çözümlerden oluşur. Bu düzen mobilya kullanımına ihtiyaç duyulmayan bir düzendir. Ancak bazı işleri yapmak için herhangi bir yükselti bir oturma elemanı olarak kullanılırken zamanla tabure ve sandık gibi mobilyalar halk tarafından kullanılan ilk mobilyalar olduğu bilinmektedir [15].

Erdem (2007)'e göre; mobilyanın, zamanımızdan binlerce yıl önce başladığını kanıtlayan örneklere bazı ülkelerdeki müzelerde rastlanmaktadır. İnsanoğlu tarafından, önceleri rahat oturmak için ağaçtan ve taştan yapılan mobilyalar, diğer sanat dallarında olduğu gibi, mimarının bir iç donatım aracı olarak, antik çağdan günümüze kadar evrim geçirmiş; her ülkede olduğu kadar, aynı ülkenin ayrı sanatkârları arasında da değişik yapım tarzları ve modeller ortaya çıkmıştır. Gereksinimlerin çoğalması, yapım alet ve makinalarının icadıyla da mobilya stil ve modellerinin gelişmesi hızlanmış, sanatkârlar kendilerine özgü bir estetik, beceri ve düşünme kavramlarını mobilyaya aksettirmişler, yasadıkları çağın yasayış tarzı ve sanat üslubunu yansıtmışlar [16].

Yavuz (2007)'a göre; mobilya tarih boyunca ekonomik duruma, dünya görüşüne ve modağa bağlı olarak bazen işlevi, bazen de dekoratif yanı vurgulanmıştır. Mobilya tasarımları, çeşitli sosyal sınıfların normlarına uygunluk içinde oluşmakta ve bu sınıfların içinde yer alan bireylerin hayat tarzlarıyla da bütünleşmektedir [17].

Günümüz mobilyaları değerlendirildiğinde; mobilya, geçmişten günümüze bilim, teknoloji, ekonomik, sosyal, kültürel ve malzeme çeşidine bağlı, sürekli olarak bir değişim ve dönüşüm geçirerek bugün kullanılan mobilyalara kadar gelmiştir. Mobilyaların günümüzdeki kullanım amaçları ve amaca bağlı kullanılan ürünler genel olarak şöyle sıralanabilir.

- Uyuma Amaçlı; Yatak,
- Yeme-İçme Amaçlı; Sandalye-Masa,
- Oturma-Dinlenme Amaçlı; Koltuk, Kanepe, Tabure, Puf vb.
- Depolama Amaçlı; Dolap, Şifonyer, Kitaplık, Komodin vb.
- Çalışma Amaçlı; Masa-Sandalye,

mobilyaları dışında TV üniteleri, servis amaçlı sehpa, dekoratif amaçlı olarak; raf, dresuar gibi mobilyalarda kullanılmaktadır. Mobilya insanın geçmişinde olduğu gibi bugününde de önemli bir yere sahiptir. Bu duruma bağlı olarak, insan var oldukça mobilyaya duyulan gereksiniminde her daim var olacağı düşünülmektedir.

2.5.1. Mobilya Özellikleri

Mobilyalar, insanlara yaşamları boyunca tüm aktivitelerini rahat ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştirme olanağı sunar. İnsan yaşamında önemli bir yere sahip olan mobilyanın çeşitli özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerden en önemlisi mobilyanın ergonomik olması, diğer bir ifadeyle antropometri ölçüleri doğrultusunda üretilmesidir. Antropometrik ölçülerle üretilen bir mobilya, ergonomik bir mobilya olarak değerlendirilmektedir. Ergonomik mobilya kullanıcıların beden sağlığını korumakla birlikte, kullanıcıya psikolojik rahatlık da sağlar. Mobilyanın diğer özelliklerini Engin (2011), şöyle sıralamaktadır.

- **İşlevsellik:** Mobilyanın kendisine yüklenen fonksiyonları, yerine getirebilme özelliği olarak tanımlanabilir. Her mobilya, belirli bir işlevi yerine getirme amacıyla üretilmektedir. Mobilyanın bir amacının olması onu işlevsel bir mobilya duruma taşır. Tasarım sürecinde ilk ele alınması gereken özellik olması ve diğer özelliklerin oluşmasına olanak sağlamasından dolayı işlevsellik, mobilya tasarımında önemli bir yere sahiptir.
- **Güvenilirlik:** Normal koşullar altında, mobilyanın ne kadar süre ile işlevini veya işlevlerini yerine getirebildiğinin bir ölçüsüdür. Bir mobilyanın yalnızca bir işlevi yerine getirmesi yeterli değildir. Bunun yanında, o işlevi normal şartlar altında ne kadar sürede yerine getirebildiği de önemlidir.
- **Dayanıklılık:** Güvenilirliğin tersine olumsuz şartlar altında mobilyanın ne kadar sürede ve ne kadar iyi işlevini veya işlevlerini yerine getirebileceğinin bir ölçüsü olarak değerlendirilir.
- **Estetik Özellikler:** Mobilyada görsel özelliklerin, kullanıcıyı memnun etmesidir. Ölçülendirme uygunluğu, orantı, armoni, yüzey özellikleri, düzgünlük, kusursuzluk, üst yüzey işlemleri gibi görsel ve estetik kuralları esas almaktadır.

- **Emniyet:** Mobilyanın işlevini, kullanıcı açısından tehlike yaratmayacak şekilde yerine getirmesi özelliğidir. Burada değinilen antropometri uygunluğu, ergonometri ve orantı gibi insan vücuduna uygun ve görsel olarak tatmin edici olmasıdır [1].

2.5.2. Mobilya Türleri

Mobilya türleri, bu çalışma kapsamı içerisinde genel olarak iki ayrı başlık altında toplanıp değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu bakımdan mobilya türleri, iç mekân mobilya türleri ve dış mekân mobilya türleri olarak ele alınmış ve incelenmiştir.

2.5.2.1. İç Mekân Mobilya Türleri

Kapalı mekân, diğer bir ifadeyle yapı türleri olarak tanımlanan çeşitli mekânlar bulunmaktadır. Bu yapılar işlevlerine göre şekillenir ve genel olarak şu türlerden oluşmaktadır: Konut yapıları, ofisler yapıları, eğitim yapıları, sağlık yapıları, kafe-restoranlar vb. yapı türlerini içermektedir. İşlevlerine göre yapı türleri aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1. İşlevlerine Göre Yapı Türleri

Yapı türleri içerisinde kullanılan mobilyalar, iç mekân mobilyaları olarak adlandırılmaktadır. İç mekân mobilyaları, iç mekânın türüne ve iç mekândaki eylem biçimine göre değişiklik göstermektedir. Bu değişkenlikler aşağıda, sağlık ve eğitim yapıları mobilyalarının karşılaştırılması ile değerlendirilmiştir.

Örneğin; sağlık yapılarında kullanılan mobilyalar ile eğitim yapılarında kullanılan mobilyalar arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Sağlık yapılarının

amacı, hastaları tedavi etmektir dolayısıyla bu yapılarda; muayene mekânları, ameliyathane mekânları, hasta yatma mekânları, dinlenme mekânları, yeme-içme mekânları, ilaç depolama mekânları vb. iç mekânlar bulunur. Dolayısıyla da, sağlık yapılarının işlevlerine ve eylemlerine uygun olarak hasta yatakları, sedyeler, oturma mobilyaları, dinlenme mobilyaları, banko mobilyaları, depolama mobilyaları vb. mobilyaların kullanılması gerekmektedir.

Eğitim yapılarının amacı ise insanlara eğitim vermektir. Bu yapılar; derslik mekânları, kütüphane mekânları, toplantı mekânları, eğitmen dinlenme mekânları, yeme-içme mekânları, depolama mekânları vb. iç mekânlardan oluşmaktadır. Bu nedenle, eğitim yapılarının işlev ve eylemlerine bağlı olarak sandalye ve masa türü başta olmak üzere, depolama, koltuk, sehpa vb. mobilyalar da kullanılmaktadır.

Yukarıdaki örneklerde (eğitim yapısı, sağlık yapısı) de görüldüğü üzere, iç mekân mobilya türlerini belirleyen ana faktör yapının türüne ve yapı içindeki eylem biçimine bağlı olarak şekillendiği görülmektedir.

İç mekân mobilyaları, malzemeleri açısından incelendiğinde genellikle; ahşap, plastik, cam, alüminyum vb. malzemeler kullanılmaktadır. Bu mobilyalardan bazıları tek malzemedен (yalnızca ahşap, yalnızca plastik vb.) üretilirken, bazıları ise birkaç malzemedен (ahşap/cam, metal/ahşap vb. karma) meydana gelmektedir. Örneğin; yalnızca ahşaptan yapılan bir yemek masasını yine ahşap, cam gibi karma malzemelerden de üretilebilmektedir.

A. Konut Yapıları ve Mobilyaları

Konut yapıları, insanların korunma, barınma gereksinimini karşılamakta ve yaşamını rahat sürdürebilmesine imkân sağlamaktadır. İnsanların önemli bir gereksinimini karşılayan konut yapıları, insanların yaşam tarzları ve standartları doğrultusunda kurgulanıp, düzenlenir ve şekillenir. Dolayısıyla da konutlar, insan yaşamının önemli bir parçası ve şeklidir bu bakımdan, alışkanlıklarını ve zevkleri yansıtmaktadır [18].

Ayanoğlu'na (2010) göre konut mobilyaları; konut iç mekânlarında çoğunlukla hareketli mobilyalar olarak karşımıza çıkmaktadır, çünkü insanlar

eylemlerinin çoğunu portatif ve hareketli mobilyalarla gidermektedirler. İnsanların yaşam standartlarına uygun, çok çeşitli mobilyanın olması ve bu mobilyaların günümüz tüketim toplumunda dönemseller olarak teknoloji ve tasarım kriterlerine bağlı olarak değişmesi karşımıza birbirinden farklı birçok eyleme cevap veren değişik ürünleri ortaya çıkarmaktadır [19].

Eylemlere yönelik olarak üretilen ve konut iç mekânlarında kullanılan mobilyalardan bazıları şunlardır; yatak, dolap, komodin, koltuk, puf, köşe takımı, masa, sandalye, kanepeler, sehpa, kitaplık, çalışma masası, TV ünitesi vb. mobilyalardan oluşmaktadır. Bu mobilyaların yanı sıra yine konutlarda, hareketsiz diğer bir ifadeyle, sabit olarak adlandırılan mobilyalar da bulunmaktadır. Bu mobilyalar genelde mutfak dolapları, banyo dolapları, özel depolama amaçlı dolaplar, kitaplıklar vb. mobilyalardır.

İnsanlar, yaşamlarının büyük bir bölümünü konut yapılarında geçirirler. Konut yapıları kendi içinde, çeşitli iç mekânlara ayrılmaktadır. Bu iç mekânları oluşturan etken ise insanların, konut içerisinde gerçekleştirdiği çeşitli eylemlerdir. Konut iç mekân eylemleri;

- Uyuma Eylemi,
- Yeme-içme Eylemi,
- Oturma-dinlenme Eylemi,
- Depolama Eylemi,
- Diğer vb. Eylemi,

eylemlerden oluşmaktadır. Tüm bu eylemler, konut mobilyalarının şekillenmesinde ana etken durumundadır.

- **Uyuma Eylemi:** Konut yapılarında, insanların temel gereksinimlerinden birini oluşturmaktadır. Bu gereksinim başta konutlar olmak üzere home-ofis, otel, pansiyon vb. mekânlarda karşılanabilmektedir. İnsanlar uyuma gereksinimlerini “yatak” adı verilen mobilyalar aracılığıyla gidermektedirler. Bu mobilyanın görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 1)

Şekil 1. Yatak [20]

- **Yeme-İçme Eylemi:** İnsan yaşamının, en önemli gereksinimlerinden birini oluşturmaktadır. Konut yapılarında, en sık kullanım gereksinimi duyulan mobilyalar yeme-içme mobilyalarıdır. İnsanlar, yemek yeme eylemlerini genellikle sandalye, masa, servis sehpaları vb. mobilyalar aracılığıyla gerçekleştirir. Yeme-İçme eyleminin, en temel gereksinimlerden biri olması sebebiyle insanın, hemen her mekânda giderebilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla da, başta konutlar olmak üzere pek çok mekânda da (Ofis, Okul, hastane, kafe vb.) yeme-içme gereksinimi giderilmektedir. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 2)

Şekil 2. Sandalye-Masa [21]

- **Oturma-Dinlenme Eylemi:** Doğası gereği insan, uzun süre ayakta duracak bir varlık değildir. Çünkü uzun süre ayakta kaldıktan sonra insan vücudu yorulur ve oturma-dinlenme gereksinimi duyar. Bu durum, insanlara hem konutlarda, hem de yaşamlarını sürdürdükleri diğer bütün mekânlarda, dinlenme gereksinimini giderme durumu yaratmaktadır. Oturma-dinleme mobilyaları konutlarda; koltuk, kanepeler, berjer, köşe takımı, sandalye, puf vb. mobilyalardan oluşmaktadır. Oturma-dinlenme mobilyalarından görseli aşağıda görölmektedir. (Şekil 3, Şekil 4)

Şekil 3. Köşe Takımı [22]

Şekil 4. Koltuk Takımı [23]

- **Depolama Eylemi:** Konutlarda depolama amaçlı kullanılan çeşitli mobilyalar kullanılmaktadır. Bu mobilyalar hareketli ve hareketsiz mobilyalar olmak üzere iki şekilde değerlendirilebilir. Hareketsiz duvara sabitlenmiş, depolama amaçlı kullanılan mobilyalar; mutfak dolabı ve banyo dolabı gibi mobilyalardır. Hareketli depolama mobilyaları ise; vestiyer, şifonyer, komodin vb. gibi mobilyalardan meydana gelmektedir. Bu mobilyaların görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 5, Şekil 6, Şekil 7, Şekil 8, Şekil 9, Şekil 10)

Şekil 5. Banyo Dolabı [24]

Depolama mobilyalarından biri olan vestiyer mobilyaları, konutlarda genellikle giriş holünde bulunmaktadır. Mont, ceket, çanta, ayakkabı ve bot gibi eşyaların depolanmasında kullanılan mobilyalar olma özelliği göstermektedir.

Şekil 6. Vestiyer [25]

Konut mutfaklarında “mutfak dolabı” adı verilen hareketsiz depolama mobilyaları bulunmaktadır. Bu mobilyalar duvara sabitlenmiş bir şekilde kullanılır. Bu dolaplar, yeme-içme eşyalarının (yemek takımları, kahvaltı takımları, tencere-tava takımları, çatal-bıçak takımları vb.) depolanması amacıyla kullanılan mobilyalardır.

Başta konutlar olmak üzere, yine pek çok yapı türlerinde de mutfak iç mekânının varlığına bağlı olarak, mutfak mobilyalarının kullanıldığı görülmektedir. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 7)

Şekil 7. Mutfak Dolabı [26]

Konutlarda insanlar, eylem çeşitlerine göre depolama gereksinimlerini farklı mobilyalarla gidermektedirler. Örneğin; yatak odalarında insanların giysi çanta, takı, ayakkabı vb. eşyalarını depolayabilmeleri için giysi dolapları, şifonyer, komodin gibi mobilyalar kullanılır. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 8, Şekil 9, Şekil 10)

Şekil 8. Gardırop [27]

Şekil 9. Şifonyer [28]

Şekil 10. Komodin 29]

B. Büro-Ofis Yapıları ve Mobilyaları

Büro-ofisler, kullanım maksadına göre değişen araç gereçlerle donatılmış, ağırlıklı olarak evrak organizasyonları ile bilgi üretim ve akışının sağlanmaya çalışıldığı yerler olarak tanımlanmaktadır [30]. İnsanların bir arada çalıştığı bu yapılar ofis-büro olarak adlandırılmaktadır. Bu yapılarda, insanların rahat ve verimli çalışmaları amaçlanmaktadır.

Ofis mobilyalarının temel işlevi, kullanıcıların çalışmasında kolaylık sağlamak ve iş verimini artırmasına da yardımcı olmaktır. Örneğin; mimarlık ofisinde çalışan bir personelin, masa başında saatlerce çizim yapması gerekmektedir. Bu personelin oturduğu sandalye ve masa mobilyaları, yeme-içme masa ve sandalyelerinden farklı olarak daha rahat ve konforlu olarak tasarlanır. Çünkü uzun saatler masa başında çalışarak zaman geçiren kullanıcının, sıkılmadan ve sağlığını tehlikeye düşürmeyecek mobilyalarla çalışmasıyla birlikte, yapılan işten üst düzeyde verim sağlanır.

Genel olarak incelendiğinde, ofis-büro mobilyaları şu ürünlerden oluşmaktadır; çalışma masaları, çalışma sandalyesi, bankolar, kitaplık, dolap, koltuk,

sehpa vb. mobilyalardır. Ofis mobilyalarında kullanılan malzemeler ise genellikle; ahşap, plastik, çeşitli metaller vb. malzemelerden meydana gelmektedir.

Çalışma amaçlı olarak kullanılan ofis-büro yapılarında kullanılan mobilyalar, bu yapılar içerisindeki eylemlere bağlı olarak şekillenmektedir. Bu eylemler aşağıda sıralanmaktadır.

- Çalışma Eylemi,
- Yeme-İçme Eylemi,
- Dinlenme-Bekleme Eylemi,
- Depolama Eylemi,
- Diğer vb. Eylemler

şeklinde yapılmaktadır. Bu eylemler ofis-büro mobilyalarının şekillenmesinde önemli etkenlerdir.

- **Çalışma Eylemi:** Ofis yapılarında, gerçekleşen çalışma eyleminde kullanıcının (insan), çalışma biçimi genellikle oturarak ve çoğu zaman da bilgisayar kullanarak gerçekleşir. Çalışma eylemi için çalışma masası ve sandalyesinden yararlanır. Ofislerde iş ve personel değerlendirmeleri gibi çeşitli konularda toplantılar yapılır. Bu toplantılarda toplantı eylemine uygun olarak masa, sandalye, koltuk vb. mobilyalar kullanılır. Ofis mobilyalarında kullanılan malzemeler ise genellikle; ahşap, metal, plastik, cam vb. oluşur. Bu mobilyaların görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 11, Şekil 12, Şekil 13)

Şekil 11. Ofis Çalışma Mobilyası [31]

Şekil 12. Ofis Yönetici Mobilyası [32]

Ofis-büro yapılarında, mutlaka bir yönetici bulunur. Bu yönetici bazen ofisin kurucusu (sahibi), bazen de müdür adı verilen bir yönetici olur. Ofis yapılarının yöneticileri, çoğu zaman diğer personelden ayrı olarak, yalnızca kendisinin kullandığı mobilyalar bulunur. Yönetici mobilyaları olarak tanımlanan bu mobilyalar; çalışma masası, koltuk, sehpa ve depolama mobilyalarından meydana gelmektedir. (Şekil 12) Toplantı mobilyaları, ofislerde müşterilerle yapılan iş toplantılarında kullanılmakla birlikte, yönetici ve personeline, sık sık ofis çalışmalarını değerlendirildiği toplantılarda da kullanılmaktadır. Bu mobilyalar sandalye ve masalardan oluşmaktadır ve görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 13)

Şekil 13. Ofis Toplantı Mobilyaları [33, 34]

- **Yeme-İçme Eylemi:** Ofislerde genellikle içecekler (çay, kahve vb.) mutfak iç mekânlarında mutlaka bulunur. Yemek yeme gereksinimi bazı ofislerde, mekânın uygunluğuna bağlı olarak ofis içerisinde yapılmakla birlikte, bazı ofislerde ise dışarıdan karşılanmaktadır. Ofis içerisinde kullanılan yeme-içme mobilyaları; yemek masası ve sandalyelerinden oluşmaktadır. (Şekil 14)

Şekil 14. Ofis Yeme-içme Mobilyası [35]

- **Dinlenme-Bekleme Eylemi:** Gün içerisinde ofislerde çalışanların çay, kahve vb. gereksinimleri giderdikleri kısa aralar bulunmaktadır. Bu aralarda çalışanlar ve ofislerde ziyaretçiler dinlenme-bekleme mobilyalarından yararlanırlar. Bu mobilyalar genellikle; koltuk, sandalye, köşe takımı, servis sehpaları vb. ürünlerden oluşmaktadır. Aşağıda bu mobilyaların görselleri görülmektedir. (Şekil 15, Şekil 16)

Şekil 15. Ofis Bekleme Koltuğu [36]

Şekil 16. Ofis Bekleme Koltuğu [37]

- **Depolama Eylemi:** Ofis yapılarında önemli bir yere sahiptir. Çalışma toplantı mobilyalarından sonra en çok kullanılan mobilyalar depolama mobilyalarıdır. Bu ürünler arşivleme amaçlı olarak kullanılır ve genellikle de kitaplık, raf, dolap gibi mobilyalardan meydana gelmektedir. Depolama mobilyalarının görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 17)

Şekil 17. Depolama Mobilyaları [38, 39]

C. Eğitim Yapıları ve Mobilyaları

Eğitim yapılarında, kullanıcıların gereksinimleri ve beklentileri doğrultusunda eğitim ortamları oluşturulur ve bu mekânların gereksinimlerine cevap

verecek fiziksel, eğitsel, araç-gereç (mobilya) ve sosyal çevre düzenlemeleri ile kurgulanması yapılmaktadır [40].

İnsan yaşamının önemli bir bölümünü eğitim oluşturmaktadır. Eğitim yapıları mobilyaları, daha çok oturma elemanları ağırlıktadır. Bu durumun nedeni, eğitim kurumlarında amaç ders anlatma, ders dinleme ve ders çalışma gibi eylemlerdir. Eğitim yapılarının, mobilyaları genel olarak şunlardan oluşmaktadır; sandalye, sıra, masa, pano, kitaplık, bekleme koltukları, dolap gibi mobilya ürünlerinden oluştuğu görülmektedir. Bu mobilyalarda kullanılan malzemeler ise; ahşap, metal, plastik vb. malzemeler kullanılmaktadır.

Mobilyaların eğitim yapılarına uygun olarak şekillenebilmesi eğitim yapılarındaki eylemlere bağlı olarak üretilmektedir. Bu yapılar içerisindeki eylemler şöyle sıralanabilir.

- Eğitim-Öğretim Eylemi,
- Dinlenme-Bekleme Eylemi,
- Yeme-İçme Eylemi,
- Depolama Eylemi
- Diğer vb. Eylemler

olarak ortaya çıkmaktadır.

- **Eğitim-Öğretim Eylemi:** Okul, kurs gibi eğitim veren yapılarda, öğrenciler için birinci eylem ders dinleyip çalışmaktır. Bu eylem, bu yapılarda oturarak yapılmaktadır. Dolayısıyla da, çalışma-dinleme eylemine uygun olarak masa, sıra, sandalye gibi mobilyalar kullanılmaktadır. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 18)

Şekil 18. Eğitim Mobilyaları [41]

- **Dinlenme-Bekleme Eylemi:** Eğitim yapılarında öğrenci ve öğretmenlerin ders aralarında dinlenme amaçlı olarak kullandıkları dinlenme mobilyaları bulunmaktadır. Ayrıca bu yapılarda ziyaretçilerde, bekleme amaçlı olarak bu mobilyalardan yararlanmaktadır. Bu mobilyalar koltuk takımları, köşe takımı, sandalye-masa vb. mobilyalardan oluşmaktadır. Bu mobilyaların görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 19)

Şekil 19. Bekleme Koltukları [42, 43]

- **Yeme-İçme Eylemi:** Pek çok yapıda olduğu gibi, eğitim mekânlarında da karşılanması zorunlu bir gereksinimdir. Bu yapılarda yeme-içme gereksinimi kantin, yemekhane, kafe vb. iç mekânlarda ve sandalye, masa, tabure gibi mobilyalardan yararlanılarak giderilmektedir. (Şekil 20)

Şekil 20. Yeme-İçme Mobilyaları [44, 45]

- **Depolama Eylemi:** Eğitim yapılarında, depolama mobilyaları önemli bir yer oluşturur. Çünkü eğitim amaçlı kitaplar, dergiler, ders notları vb. kaynaklar, öğrenci bilgiler gibi dokümanların arşivlenmesinde bu mobilyalara gereksinim duyulmaktadır. Bu mobilyaları görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 21)

Şekil 21. Depolama Mobilyaları [46, 47]

D. Sağlık Yapıları ve Mobilyaları

İnsanoğlu yıllar boyunca sağlıklı yaşamak adına, bilgi ve tecrübelere dayanan bir takım sistemler geliştirmiştir. Bu sistemlerden hayati devamlılığın

sağlanması açısından en önemlilerinden bir tanesi sağlık sistemidir. Sağlık sistemi, bilgi ve deneyimlerin organize edilmiş personel kadrosuyla, bireylerin sağlığının korunmasını, hastalanmalarını önleyen ve hastalananların iyileşmesini sağlayan sağlık yapılarını oluşturmuştur. Sağlık yapıları, bir toplumun sağlığına katkıda bulunmak amacıyla tasarlanmış olan ve bu anlamda gereken teşhis ve tedavi ünitelerini içinde barındıran kuruluşlardır. Bu kuruluşların başında, sağlık hizmeti dağıtım sisteminin önemli ögesi olan hastaneler gelmektedir. Hastaneler hastalara muayene, ameliyat, tedavi gibi hizmetleri sunarken onların en önemli yardımcı araç-gereçleri hastane mobilyalarıdır. Hastane mobilyaları hasta tedavilerinde, hastaların sağlık hizmetinden en iyi şekilde yararlanabilmelerine olanak sağlamaktadır [48].

Hastane yapılarında kullanılan mobilyaların biçimleri, hastane içerisindeki eylem ve işlemlere bağlı olarak şekillenmektedir. Bu eylemler aşağıda sıralanmaktadır.

- Kayıt-Bekleme Eylemi,
- Muayene Tedavi Eylemi,
- Yeme-İçme Eylemi,
- Depolama Eylemi,
- Diğer vb. Eylemler,

olarak sıralandı görülmektedir.

Yukarıda değinilen eylemlere bağlı olarak şekillenip, kullanılan hastane mobilyalarından bazıları şunlardır; sedye, koltuk, sandalye masa, banko, hasta yatağı, hasta yemek masası, ilaç ve dosya depolama amaçlı dolaplar vb. mobilyalardan oluşmaktadır. Bu mobilyalarda kullanılan malzemeler incelendiğinde genellikle; metal, ahşap ve plastik vb. malzemeler kullanılmıştır.

- **Kayıt-Bekleme Eylemi:** Hastane ve ona benzer hizmet veren diğer tüm sağlık yapılarında yapılan ilk işlemdir. Hastaların kişisel bilgilerinin kayıt altına alınması ve sonrasında şikâyetine bağlı olarak, muayene olacağı doktora yönlendirilmesiyle gerçekleşen bir süreci kapsamaktadır. Bu işlemler yapılırken kullanılan mobilyalar; kayıt bankosu ve sandalye gibi

mobilyalardan oluşmaktadır. Kayıt-bekleme mobilyalarının görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 22)

Şekil 22. Banko, Kayıt Mobilyası [49]

Bekleme eylemi ve mobilyaları hastanelerde hasta, hasta refakatçileri ve hasta ziyaretçilerinin gereksinimlerinin karşılanması amacıyla kullanılan çeşitli oturma mobilyalarından meydana gelmektedir. Bu mobilyalar bekleme sandalyesi, koltuk, sehpa vb. ürünlerden oluşmaktadır. Bekleme-dinlenme mobilyalarının görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 23)

Şekil 23. Bekleme Koltuğu [50]

- **Muayene Tedavi Eylemi:** Hastaların muayene olması, diğer bir ifadeyle, sağlık sorununun tam olarak saptanabilmesi için hastaların, doktor tarafından detaylı olarak incelenmesi yapılır. Bu muayenenin rahat bir şekilde yapılabilmesi için hasta muayene mobilyalarına gereksinim duyulur.

Muayene odasında kullanılan mobilyalar; hasta muayene yatağı veya sedye, doktor için sandalye ve masa gibi mobilyalar kullanılır. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 24)

Şekil 24. Hasta Muayene Mobilyaları [51]

Tedavi amacıyla hastanelerde kalan hastalara rahat bir tedavi uygulanabilmesi için çeşitli mobilyalara gereksinim duyulur. Tedavi eylemi için kullanılan mobilyalar sedye, hasta yatağı, refakatçi koltuğu, hasta yemek masası, hasta komodini, hasta dolabı gibi mobilyalardan oluşmaktadır. Bu mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 25)

Şekil 25. Hasta Odası [52]

- **Yeme-İçme Eylemi:** Hastanelerde hastaların ve personelin yeme-içme gereksiniminin giderilmesi için yemekhane bulunmaktadır. Yemekhane dışında bu yapılarda kafe, kantin gibi iç mekânlarda bulunmaktadır. Bu yapılarda kullanılan mobilyalar masa ve sandalyelerden oluşur. Yeme-içme mobilyalarının görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 26)

Şekil 26. Yeme-İçme Mobilyası [53]

- **Depolama Eylemi:** Sağlık yapılarında, depolama mobilyaları önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü depolama mobilyaları sağlık yapılarında; hem ilaç depolama, hem hasta kayıt dosyası, hem de personel kıyafet ve özel eşyaların depolanıp saklanması gereksinim duyulan mobilyalardır. Bu mobilyaların görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 27)

Şekil 27. İlaç depolama Mobilyaları [54, 55]

E. Sosyal-Eğlence Yapıları ve Mobilyaları

İnsanlar, doğaları gereği yalnız yaşamak istemezler ve genellikle boş vakitlerinde bir araya gelip, birbirleriyle ortak zaman geçiren sosyal varlıklardır. İnsanlar, günlük yaşamlarını sürdürürken ev, okul, işyeri vb. yerler dışında da bir araya gelip sosyal yaşantılarını sürdürmektedirler. Sohbet ve muhabbetin yanı sıra yeme-içme, tiyatro, sinema, konser, gösteri, spor salonları vb. sosyal-eğlence yapılarından yararlandıkları görülmektedir.

Kafe ve restoran gibi mekânlar; hazırlanmış yemek ve içeceklerin sunulduğu kuruluşlardır ve de farklı pişirme teknikleri ve servisleriyle tüketiciye hizmet veren yapılardır. Bu yapıların tarihsel çıkış noktaları incelendiğinde; ilk olarak Fransa'da 1760 yılında 15. Louis döneminde Boulanger adlı kişi sağlığa iyi geldiği ve süper besleyici olduğunu iddia ettiği çorbalarını sunduğu dükkânlar açmış ve bunlara "restore eden (tazelik, dinçlik veren)" anlamına gelen "restaurers" adı verilmiştir. Bu tür mekânlar yıllarca çeşitlenip, gelişerek günümüz modern mekânlarına kadar devam etmiştir. Gün içerisinde en sık kullanılan sosyal mekânlar kafe-restoran gibi mekânlardır. Bu mekânların sık kullanılmasının nedeni, insanların en temel gereksinimi olan yeme-içme gereksinimlerinin giderildiği ve bu gereksinimler giderilirken de sohbet ve muhabbet içinde zaman bulabilmeleridir [56].

Yeme-içme dışında kalan sosyal yapılarda sınırlı ve bir program dâhilinde vakit geçirilir. Örneğin; bir tiyatro mekânında oyunun oynanacağı saat sınırı içerisinde mekânda vakit geçirdikten sonra mekân terk edilir. Ancak kafe ve benzeri yerlerde, işletmenin hizmet verdiği zaman dilimi içerisinde, herhangi bir saatte ve kişinin isteğine bağlı olarak vakit geçirilir.

Sosyal-eğlence yapılarında, kullanılan mobilyaların başında oturma birimleri gelmektedir. Oturma birimleri insanların dinlenme, eğlenme, sohbet etme ve yeme-içmesinde kolaylık sağlayan ürünlerdir. Bu ürünler genellikle masalar, sandalyeler, koltuklar, tabureler gibi çeşitli mobilyalardan oluşmaktadır. Mobilyalarda kullanılan malzemeler; ahşap, döküm, plastik, alüminyum gibi çok çeşitli malzemelerdir.

Sosyal-eğlence yapılarında kullanılan mobilyalar, diğer tüm yapılarda olduğu gibi yapı içerisindeki eylemlere bağlı olarak işlevlendirilip, şekillendirilmektedir. Bu yapılardaki eylemler aşağıda sıralanmaktadır.

- Yeme-İçme Eylemleri,
- Eğlence Eylemi,
- Dinlenme-Bekleme Eylemi,
- Diğer vb. Eylemler

Şeklindedir. Bu eylemlere ve mobilyalara aşağıda detaylı olarak değinilmektedir.

- **Yeme-İçme Eylemi:** İnsanın en temel gereksinimi olması sebebiyle en başta konutlarda ve gün içerisinde bulunduğu diğer mekânlarda (okul, iş vb.) gidermek zorundadır. Günümüzde yeme-içme yalnızca ev, iş vb. yerler dışında özel olarak seçilen mekânlarda bazen yalnızca yemek-içmek, bazen de hem yeme-içme hem de insanların kendi aralarında sohbet edip, keyifli zaman geçirmek amacıyla kullandıkları yapılardır. Bu yapılarda genellikle; masa, sandalye, tabure, localı oturmalar, puf, koltuk vb. mobilya tipleri kullanılmaktadır. (Şekil 28, Şekil 29)

Şekil 28. Yeme-İçme Mobilyaları [57]

Şekil 29. Yeme-İçme Mobilyaları [58]

- **Eğlence Eylemi:** Sosyal yapılar, diğer bir ifadeyle insanların bir arada toplu olarak zaman geçirdikleri mekânlar, yalnızca yeme-içmeyle sınırlı değildir. Günümüzde sosyal yapı tanımı oldukça geniştir ve içerisinde çok fazla mekân çeşitlerini bulundurmaktadır. Eğlence, kültür ve sanat amacıyla bir araya gelen insanlar sinema, tiyatro, konser, dans, konferans vb. eylemleri bu yapılar içerisinde gerçekleşir. Bu yapılarda kullanılan mobilyalar izleme ve dinleme eylemine uygun olarak kullanılırlar ve genellikle de tek kişilik koltuk tipi mobilyalardır. Eğlence yapıları mobilyalarının görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 30, Şekil 31)

Şekil 30. Tiyatro, Konferans vb. Mobilyaları [59]

Şekil 31. Sinema Mobilyaları [60]

- **Bekleme-Dinlenme Eylemi:** Sinema, tiyatro, konser, sergi, konferans-söyleşi vb. yerlerde bekleme-dinlenme elemanları bulunmaktadır. Örneğin; insanlar, sinema mekânında filmin başlayacağı saate kadar olan bekleme sürelerini, rahat geçirebilmek amacıyla bu mobilyalardan yararlanırlar. Bu mekânlarda kullanılan mobilyalar koltuk, sandalye-masa gibi ürünlerden meydana gelmektedir. Bekleme-dinlenme mobilyalarının görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 32)

Şekil 32. Bekleme Mobilyaları [61]

2.5.2.2. Dış Mekân Mobilya Türleri

Dış mekân olarak adlandırılan alanlar, kente ait tüm açık alanlarda, kullanıcısının belirsiz olduğu, çeşitli açık alan işlevlerine yönelik, çoğunlukla sabit hizmet takım ve yapıları kent mobilyası olarak adlandırılmaktadır. Kent mobilyaları, kent kavramı ile birlikte, belirli süreçler sonucu, kullanıcıların gelişen gereksinimlerini karşılamaya yönelik olan ürünlerdir. Bu ürünler özellikle kentin bir parçası, bulunduğu yerin özelliğinde, yerine göre dinamik, duruma göre gereksinim giderici, dinlendirici, eğlendirici, güvenilir ve sağlıklı özelliklerde olma amaçlıdır [62].

Dış mekânlar; ormanlar, parklar, bahçeler, sokaklar, caddeler vb. yerler olarak bilinmektedir. İnsanlar, dış mekânlarda çeşitli eylemler gerçekleştirirler bu eylemler oturmak, dinlenmek, spor yapmak, çocukların çocuk oyun parklarında oynaması, piknik yapmak, evcil hayvanların gezdirilmesi gibi çeşitli eylemlerdir. Bu eylemlerin büyük çoğunluğu kent mobilyaları aracılığıyla gerçekleştirilir.

Kent mobilyaları, dış mekânlardaki insan eylemlerine bağlı olarak şekillendirilmektedir. Genel olarak kent mobilyaları; oturma bankları, kamelyalar, piknik masası, çöp kutuları, çocuk oyun parkurları, pergolalar, sokak lambaları, sabit masa sandalyeler gibi çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Bu ürünlerde kullanılan malzemeler iç mekân mobilyalarından oldukça farklıdır. Çünkü kent mobilyaları tamamen açık alanlarda kullanıldığından dolayı, çevre ve mevsim koşullarından doğrudan etkiler. Bu sebeple kent mobilyaların, mevsimlerden ve çevreden zarar görmemesi için dayanıklı malzemeler kullanılarak üretilmektedir. Dış mekân mobilyaları; hava koşullarına dayanıklı ahşap, plastik, beton, metal vb. malzemelerden yapılmaktadır.

Dış mekân mobilyalarının şekillenmesindeki en önemli etken olan dış mekân eylemleri ve bu eylemlere bağlı olarak ortaya çıkan mobilyalar aşağıda detaylı olarak değerlendirilmiştir. Dış mekân eylemleri şöyle sıralanmaktadır.

- Oturma-Dinlenme Eylemi,
- Spor Eylemi,

- Çocuk Oyun Eylemi,
- Toplanma Eylemi,
- Diğer vb. Eylemler,

olduğu gör÷lmektedir.

- **Oturma-Dinlenme Eylemi:** İnsanlar günlük yaşamlarından sıkılıp stres atmak amacıyla parklarda, bahçelerde, ormanlarda vb. doğal mekânlarında zaman geçirirler. Bu süre içerisinde çocuklarını oyun parklarında oynatıp, spor yapıp, yürüyüş yapıp, evcil hayvanlarını gezdirirken yorulup dinlenme gereksinimi duyarlar ve bu gereksinimlerini de çeşitli oturma birimleri yardımıyla giderirler. Oturma-dinlenme gereksinimini gideren mobilyalar daha çok banklar, pergolalar, kameriyeler vb. ürünlerden meydana gelmektedir. Bu mobilyaların görselleri aşağıda gör÷lmektedir. (Şekil 33, Şekil 34, Şekil 35)

Şekil 33. Pergolalı Oturma Birimi

Şekil 34. Bank

Şekil 35. Kameriye ve Oturma Birimi

Ev, iş arasında sıkışan insan toplulukları, zaman zaman açık hava ve doğal ortamlarda vakit geçirirler. Bu alanlar bahçeler, ormanlar vb. yerlerden oluşmaktadır. Bu mekânlar da aile ve arkadaşlarıyla zaman geçiren insanlar, aynı zamanda bu mekânlara yeme-içme gereksinimlerini de gidermektedirler. Bu mekânlarda kullanılan mobilyalar piknik masası ve sandalye, masa gibi ürünlerden oluşmaktadır. Mobilyaların görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 36)

Şekil 36. Piknik Masası [63]

- **Spor Eylemi:** Parklarda insanların, spor yapma eylemini gerçekleştirebilmeleri için çeşitli spor aletleri bulunmaktadır. Parkalarda bulunan spor aletleri kapalı spor salonlarında bulunan aletlerden farklı olarak manuel kullanımlı olup, çeşit olarak da daha sınırlı ürünlerdir. Bu ürünler, park içerisinde insanlara temiz havada spor yapma olanağı sağlamaktadır. Bu aletlerin görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 37)

Şekil 37. Spor Aletleri

- **Çocuk Oyun Eylemi:** Çocukların, açık havada ve ebeveyn gözetiminde çeşitli oyunlar oynayıp vakit geçirmeleri, gelişimleri açısından önemlidir. Parklar başta olmak üzere ormanlarda, bahçelerde vb. yerlerde çocuklar için oluşturulan oyun parkları, çocukların oyun gereksinimlerini karşılamakta ve onun diğer çocuklarla sosyalleşmesine de katkı sağlamaktadır. Kent mobilyaları arasında önemli bir yere sahip olan çocuk oyun takımları salıncak, kaydırak, tahterevallı vb. ürünlerden oluşur. Bu ürünlerin görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 38)

Şekil 38. Çocuk Oyun Takımları

- **Toplanma Eylemi:** İnsanlar, zaman zaman bir arada gelip iş, eğitim, spor, sanat, politik vb. konularda kaygılarını, fikirlerini dile getirerek konunun muhataplarına seslerini duyurmak amacıyla toplantı ve gösteri düzenlerler. Bu gereksinimlerinin karşılanması için yetkililer tarafından kent mekânlarında geniş alanlar oluşturulur. Toplanma eylem mekânları genellikle geniş, açık, ferah ve de çok sayıda insanın aynı anda bir arada toplanmasına olanak sağlamaktadır. Bu mekânlarda genellikle az sayıda kent mobilyaları kullanılmaktadır. Toplanma alanı mobilyaları sınırlı sayıda oturma bankları bulunmaktadır. Toplanma meydanı görseli aşağıda görülmektedir. (Şekil 39)

Şekil 39. Toplanma Meydanı Taksim[64]

2.5.3. Mobilya Üretimi

Üretimin ortaya çıkış süreci, insanoğlunun varoluşuyla paralellik göstermektedir. Çağlardan bu yana insanoğlu varlığını sürdürebilmek için mücadele ettiği doğa ile giriştiği savaşı kaybetmeme adına, gereksinimleri doğrultusunda ve koşullar elverdiğince üretmek için çabalamıştır [65]. Tanım olarak üretim, doğadaki kaynakların insan gereksinimlerine daha uygun mal ve hizmetler biçimine dönüştürülmesi için girişilen fiziksel, kimyasal, mekanik işlemler topluluğu olarak adlandırılabilir [66].

Mobilya üretimi genel olarak iki başlık altında toplanmaktadır ve bunlar “seri üretim” ile “özel üretim” olarak adlandırılmaktadır. Özel üretim sisteminin içinde, siparişe göre özel üretim ve parti üretimi, seri üretim sistemi içinde ise sürekli üretim bulunmaktadır. Üretim sistemleri ürettikleri ürün türü, ürün sayısı, ürün yapısı, üretim tipi, üretimi gerçekleştiren makina ve gereçlerin işletmedeki yerleşim düzeni vb. bakımından farklılıklar gösterir. Bunların dışında iş gören sayısı, teknolojik yapı, finans olanakları gibi faktörleri de yine üretim sisteminin ayırımında önemli öğeleri oluşturmaktadır [67].

2.5.3.1. Seri Üretim Mobilya

Sanayi devrimi öncesi küçük atölyelerde yapılan mobilya üretimi, sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan süreçte atölyelerin yerini fabrikalara bırakması “seri üretim” sisteminin de başlangıcını oluşturmuştur. Seri üretim genel olarak, bir üründen çok sayıda ürün üretebilen “üretim sistemi” olarak adlandırılabilir. Üretim miktarı yüksek ancak ürün çeşitliliği düşük birimlerde uygulanan bu üretim tipinin ana özelliği, makina tesisler ve ürün akışının yalnız belirli bir ürün üzerinde yoğunlaşmasıdır. Seri üretimde uzmanlaşma gerçekleştirildiği için talebin üretim miktarından yüksek olması gerekir. Diğer bir ifadeyle, üretimin tümü için pazar bulunabiliyorsa, bu tip bir üretim sistem uygulanır [67].

Seri üretim sistemiyle üretilen mobilyalar; bir üründen çok sayıda üretilen, sık rastlanılabilen ve her zaman aynı üründen birçok kez temin imkânı sağlayan bir sistemdir. Bu tip üretim sistemi; hacmi daha geniş alanda, teknolojik üretim araçlarıyla, uzman ekiplerce minimum hata payı ile aynı üründen, aynı anda çok sayıda mobilya üretilme imkânı sağlar. Seri üretim mobilya örneklerinin görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 40)

Şekil 40. Seri Üretim Mobilyalar [68,69]

2.5.3.2. Özel Üretim Mobilya

Özel üretim sistemi, ilk üretim sistemidir ve günümüzde, halen kendisinden yararlanılmaya devam edilmektedir. Geniş anlamda ifade edildiğinde; özel üretim, gereksinime bağlı olarak oluşturulmak istenen bir üründen, sınırlı sayıda ürünler üreten sisteme verilen addır. Bu sistem daha küçük ölçekte üretim yapan atölyelerin, tüketicinin veya müşteri firmanın zaman, miktar, kalite bakımından özel olarak belirlediği bir ürünün üretilmesidir. Küçük miktarlarda fakat yüksek düzeyde ürün çeşitliliğini kapsayan bir üretim biçimidir [67].

Özel üretim mobilya, seri üretime oranla daha butik bir üretim biçimidir ve bu nedenle de, özel talepler doğrultusunda, sınırlı sayıda, kişiye özel ve daha özgün mobilyalar oluşmasına imkân veren bir sistemdir. Örneğin; mekân tasarımları yapılırken hazır mobilyalar yetersiz kalabilir, bu durumda tasarımcı gereksinime uygun olarak mobilya tasarlamaya başlar. Tasarımcı tasarladığı sınırlı sayıda ve mekânın özelliklerine uygun mobilyaları üretebilmesi ancak, özel üretim sistemiyle gerçekleşebilir. Yine bir mekândan, tamamen özel tasarım mobilyalar kullanılarak özgün bir tasarımın istenmesi durumunda, bu beklentiye özel üretim sistemi karşılamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, iç mimarlıkta “özel üretim mobilya sisteminin” önemli bir yer oluşturduğu görülmektedir. Özel üretim mobilya örneklerinin görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 41)

Şekil 41. Özel Üretim Mobilyalar [70, 71]

2.6. Mobilya ve İlgili Kavramların İlişkisi

Tasarımcı mobilya tasarlarken, çeşitli çalışma alanları ile sürekli olarak iletişim halinde çalışır. Bu alanlar mobilyanın işlevselliğini, konforunu, doğru şekillenmesi, beklentiyi karşılamaını, sağlamlığı gibi başlıkları önemli ölçüde etkilemektedir. Mobilya ve ilgili kavramların ilişkisi aşağıdaki mobilya-antropometri, mobilya-ergonomi, gereksinim-işlev ve mobilya ilişkisi gibi başlıklarda detaylı olarak ele alınıp değerlendirilmesi yapılmıştır.

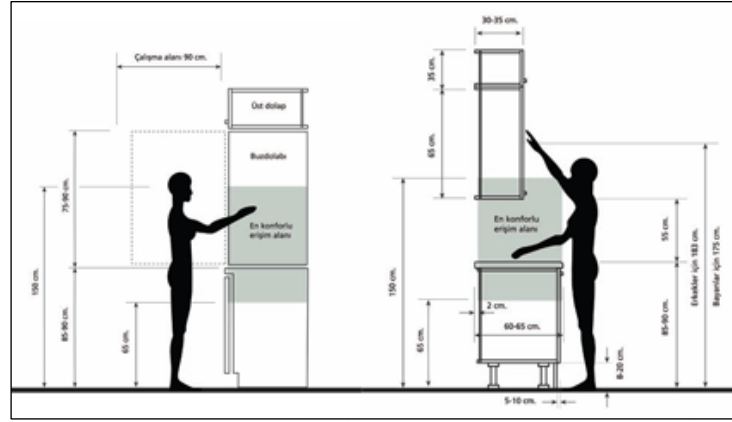
2.6.1. Mobilya-Antropometri İlişkisi

İnsanın bedeninin ölçüleri bilinmeden, insan kullanımına yönelik bir tasarım yapmak mümkün değildir. Çünkü mobilyanın kullanıcıya uygunluğu, ancak antropometrik veriler doğrultusunda tasarlanmasıyla gerçekleşebilmektedir. Antropometri insan bedeni ölçülerini araştıran ve bu araştırmalarla ortalama insan ölçüleri elde ederek insan kullanımına yönelik olarak gerek mobilya, gerekse de diğer tüm ürünlerin üretilmesinde başvurulan önemli bir kaynaktır.

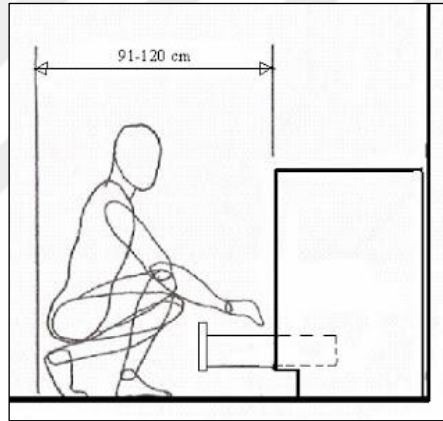
Mobilyanın, antropometri ile ilişkisi değerlendirildiğinde; insan vücut ölçüleri, mobilyanın doğru tasarlanabilmesi ve kullanıcı beklentilerini karşılayabilmesi açısından önemli noktada yer almaktadır. Örneğin; insan için bir yatak tasarlanırken bu yatağın öncelikle çocuk için mi, yoksa bir yetişkin için mi tasarlandığına bakılır, çünkü yetişkin bir insanın ve bir çocuğun fizyolojik yapıları diğer bir ifadeyle, beden ölçüleri birbirinde oldukça farklıdır. Bu açıdan bakıldığında bir mobilya tasarlanırken, önce kullanıcının hangi yaş gurubunda olduğuna, sonrada bu yaş gurubunun hangi beden ölçülerinde olduğuna bakılarak mobilya tasarımı yapılabilir.

Benzer bir durum, mutfak dolapları ile kullanıcı ilişkisi açısından değerlendirildiğinde; insanın, mutfak üst dolaplarını kullanabilmesi için kolunun yükseklik ölçüsü ve hareket biçimi, alt dolap çekmecelerinin kullanımında vücudun eğilme şekli ve en yüksek sınırı. Yine dolap derinliğinin ölçüsü, kolun en fazla uzanabilme ölçüsüne bağlı olarak tasarım yapılır. Tüm bu verileri sağlayan antropometridir ve antropometrik verilerle tasarlanan mutfak dolapları insan

bedeniyle uyumlu ve rahat kullanım sağlar. Aşağıda insanın, mutfak dolapları kullanırken ki vücut hareketlerinin görselleri görülmektedir. (Şekil 42, Şekil 43)

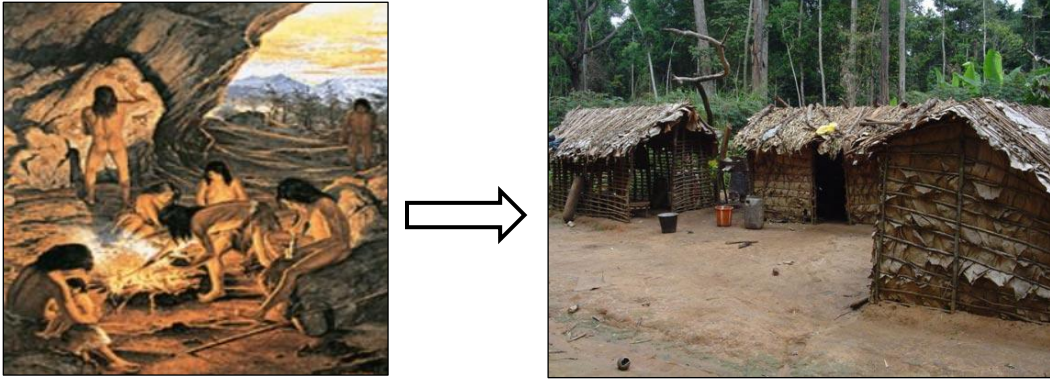
Şekil 42. İnsan Hareketleri [72]

Şekil 43. İnsan Hareketleri [73]

2.6.2. Mobilya-Gereksinim ve İşlev İlişkisi

İnsan gereksinimleri, geçmişten günümüze kadar hemen her alanda insanı üretim yapmaya zorlamıştır. Örneğin; yeme-içme gereksinimi tarım yapmaya, barınma gereksinimi mekân inşa etmeye, mekân içerisindeki eylemler ise insanı mobilya fikrine götürmüştür. Karşılanan her gereksinim, yeni bir gereksinimde başlangıcını oluşturmuştur. Aşağıda barınma süreçlerinin görsel örnekleri görülmektedir. (Şekil 44)

Şekil 44. Barınma Süreçleri [74, 75]

Mobilya, insanın mekân içinde gerçekleştirdiği eylemlerini rahat bir şekilde yapabilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Fizyolojik olarak insan bedeni gün içerisinde ve belli aralıklarla oturma, dinlenme, yeme-içme ve uyuma gibi gereksinimlerini gidermek zorundadır. Bu zorunluluğu rahat, sağlıklı ve konforlu bir şekilde giderebilmesi mobilya yardımıyla mümkün olabilmektedir.

Mobilyaları doğuran süreç gereksinimlerdir, aynı gereksinimler mobilyanın işlevini de belirlemektedir. Örneğin; uyuma gereksinimi için tasarlanan bir mobilyanın işlevi, insanın uyuma eylemini karşılayacak bir mobilya (yatak) olmasıdır. Bu bakımdan gereksinim işlevi, işlev ise mobilyanın kimliğini, amacını, biçimini ve önemini belirler. Gereksinim, işlev ve mobilya ilişkisi aşağıdaki tabloda görülmektedir.

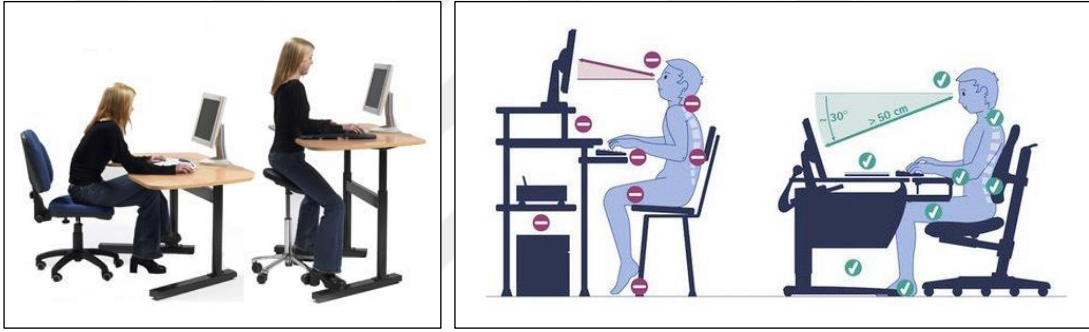

Tablo 2. Gereksinim, işlev ve mobilya ilişkisi

2.6.3. Mobilya-Ergonomi İlişkisi

Mobilya, ergonomi ile sürekli olarak bir iletişim halindedir. Çünkü mobilyanın hem kullanılabilirliği, hem de kullanımdaki kolaylık ve konforu ergonomiye bağlı olarak gelişmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, mobilya tasarımında ergonomi büyük bir öneme sahiptir.

Ergonomik olarak tanımlanan mobilyalar, kullanıcıya fiziksel ve ruhsal rahatlık sağlayan mobilyalardır. Örneğin; ergonomik bir çalışma masası ve sandalyesi tasarlanırken sandalyenin oturma yüksekliği, otururken kapladığı genişlik, sırt dayama yüksekliği ve genişliği, sandalye ile masa arasındaki yükseklik oranı, masanın yüksekliği gibi ölçü ve oranların insan beden ölçülerinden, diğer bir ifadeyle ergonominin bir alt dalı olan antropometriden yararlanılarak oluşturulur. Bu ölçüler dışında tasarlanan mobilya, insan vücudunda ağırlara neden olur ve kullanıcı yaptığı işten mutlu olmaz ve iş kalitesinde düşüş yaratır. Bu durum, fizyolojik ve buna bağlı olarak psikolojik rahatsızlığa yol açar. Mobilyanın ergonomik olmasındaki temel amaç, kullanıcıya fizyolojik ve psikolojik rahatlık sağlayabilmesidir. Ergonomik ve ergonomik olmayan mobilyaların görselleri aşağıda görülmektedir. (Şekil 45)

Şekil 45. Ergonomik ve Ergonomik Olmayan Mobilyalar [76, 77]

2.7. İç Mimarlıkta Mobilya ve Mekân İlişkisi

İç mimarlık çalışma alanının bugünkü çerçevesi incelendiğinde, mekân içinde yeni mekân yaratma, mekân kimliği oluşturma, mekânlarda yerleşim düzeni ve biçimi, çeşitli tasarım elemanlarından yararlanarak yapılmaktadır. Mesleğin tarihsel gelişimine bakıldığında ise iç mimarlık meslek eğitiminin, yirminci yüzyılın başlarında uzmanlaşmanın da etkisiyle bölünmeye ve özelleşmeye başlayan tasarım mesleklerinin bir uzantısı olarak olgunlaşmaya başladığı söylenebilmektedir. İç mimarlık profesyonel düzeyde ilk iç mekân uygulaması, yirminci yüzyılın başlarında, uzmanlaşma kavramının geliştiği ve olgunlaşarak iş çevreleri ve eğitimi de etkilediği Amerika Birleşik Devletleri'nde rastlanmaktadır. Mesleğin kuramsal ve uygulama alanlarındaki alt yapısının oluştuğu bu ülkede, aynı zamanda iç mimarlık eğitimi de kurumsallaşmıştır. İlk yıllarda iç dekorasyon olarak adlandırılan meslek ve

eğitimi, ilerleyen yıllarla birlikte değişen ve gelişen kavramların ışığında iç tasarım ve iç mimarlık olarak adlandırılmaya başlanmıştır [78].

Temelde iç mekânların, kullanıcı gereksinimlerine bağlı olarak kurgulanıp, biçimlendirilmesini içiren iç mimarlık çalışma alanı, bunu yaparken, iç mekân tasarım elemanlarından yararlanmaktadır. Bu tasarım elemanları aşağıda sıralanmaktadır.

- Mobilya
- Diğer donatılar (Perde, halı, tablo, dekoratif donatılar)
- Aydınlatmalar
- Su Armatürleri
- Duvar Kaplamaları
- Zemin Kaplamaları
- Tavan Kaplamaları
- Renk
- Form vb.

iç mekân tasarım elemanlarından oluşmaktadır. Bu tasarım elemanları içerisinde önemli bir yere sahip olan mobilya, mekânın işlevlendirilmesinde ve donatılıp kullanıcı eylemlerine uygun hale getirilmesinde etkin bir rol üstlenmekle beraber, mekân algısını doğrudan etkileyip mekâna işlev, konfor ve estetik gibi değerler katmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, mobilyanın mekânı, mekânında mobilyayı etkileme, dönüştürme ve biçimlendirme gibi özellikleri bulunmaktadır. Dolayısıyla da, mekân ve mobilya birbirleriyle doğrudan ilişkili ve sürekli olarak da etkileşim halindedir. Mobilya, mekânlar içerisinde kullanıcılara rahat hareket alanı sağlaması, gereksinimlerini karşılaması, eylemlerine yardımcı olması ve bunları gerçekleştirirken de kullanıcıya rahat, güvenli ve sağlıklı bir kullanım sunabilmesi nedeniyle tasarım elemanları arasında önemli bir yere sahiptir.

Mobilya, bir mekânın kimlik değiştirmesinde ve mekân içerisinde çok çeşitli iç mekânlar yaratılmasına olanak sağlar. Örneğin; konut olarak kullanılan bir mekân mobilya ile yeniden işlevlendirilip ofis, sağlık (özel muayenehane), eğitim mekânı (özel kurs) olarak dönüştürülebilir. Yine konut iç hacimlerinde örneğin; çocuk odası

olarak kullanılan bir mekân; çalışma odası, hobi odası, giyinme odası vb. şekillerde mobilya yardımıyla kimlik değiştirebilmektedir. Bu örneklere paralel olarak geniş hacimlerde, mobilya ile iç mekân bölünmeleri yapılabilir, diğer bir ifadeyle mekânlar arası geçişlerde duvarların ortadan kalktığı ve ayırıcı öge olarak mobilyaların kullanıldığı durumlarda oluşabilmektedir. Örneğin; tek ve geniş hacimli bir mekânda oturma alanı, kitap okuma ve çalışma alanı, yemek yeme alanı ve hatta yemek yapma alanı (Amerikan mutfak gibi) oluşturmak mobilya ögesi ile mümkün olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında mobilyanın hem mekân içerisinde eylemleri karşılamak, hem mekânlar arası sınırlandırma\bölme rolleri de bulunmaktadır. Benzer durum dış mekânlar içinde görülmektedir. Örneğin; park olarak tasarlanan kent mekânlarında, yürüme-spor yapma amaçlı olarak kullanılan alanlar içinde, belli noktalara konulan oturma bankları, kamelyalar, çocuk oyun takımları vb. mobilyalar ile mekân içinde farklı mekânlar yaratma imkânı sağlanabilmektedir.

Sonuç olarak kullanıcı gereksinimine uygun mekânların yaratılabilmesi mekân ve mobilyanın birbirleriyle doğru ve sağlıklı ilişkileri sonucunda ortaya çıkabilmektedir. Bu durum, mobilyayı iç mimarlığın önemli bir parçası haline getirmektedir.

Mekân-mobilya ilişkisinde mobilya malzemesinin türünü belirleyen temel etken mekânın türüdür. Örneğin; iç mekânlarda kullanılan mobilya malzemeleri cam, ahşap, metal, plastik vb. kullanımı tercih edilirken, dış mekânlarda kullanılan mobilya malzemeleri iç mekâna oranla daha dayanıklı malzemelerden oluşur. Bunun nedeni, iç mekânların kapalı alanlar olması dolayısıyla da, doğa ve iklim koşullarından etkilenmemesidir, bu sebeple de iç mekân mobilya malzemeleri dış mekân mobilya malzemelerine oranla daha dayanıksız olabilir ve çeşit olarak da daha fazladır. Dış mekân mobilyalarının çevre ve iklim koşullarından doğrudan etkilenmesi nedeniyle genelde beton, plastik, dayanıklı ahşap, metal gibi malzemelerden üretilip, tüm iklim şartlarına karşı direnç gösterir.

2.7.1. Mekânı Biçimlendiren Mobilya

Mekânın mobilyayı, mobilyanın da mekânı biçimlendirme özelliği bulunmaktadır. Mobilya, mekânın tasarlanmasında yönlendirici ve biçimlendirici etkiye sahiptir. Mobilyanın mekân üzerindeki etkileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Çevresel Donatılar
- İşlev
- Kimlik ve Algı
- Konfor
- Estetik

vb. etkilerden oluştuğu görülmektedir. Aşağıda bu etkiler detaylı olarak değerlendirilmektedir.

- **Çevresel Donatılar:** Mobilya, tek başına bir mekânda odak noktası olup, diğer çevresel donatılarda bu odak noktasına bağlı olarak şekillenebilir. Örneğin; özel tasarlanmış bir oturma mobilyasının, mekânın yerleşim ve düzenlenmesinde diğer bir ifadeyle, mekân içerisindeki diğer mobilya, duvar kaplamaları, zemin kaplamaları armatürlerin formunu, rengini, dokusunu vb. tüm özellikleri ona uygun olarak seçilip uygulanır. Aşağıdaki görsellerde, özel tasarım bir mobilya ve bu mobilyanın, mekânın biçimlendirilmesindeki etkileri görülmektedir. (Şekil 46, Şekil 47)

Şekil 46. Mekânı Biçimlendiren Mobilya [79]

Şekil 47. Mekânı Biçimlendiren Mobilya [80]

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere, bir oturma mobilyası mekânda, mobilyanın doğal formuna uygun olarak diğer donatılardan sehpa, orta sehpa da doğal formlar tercih edilmiş ve mekânda bulunan diğer oturma birimi, özel oturma biriminin form, boyut ve renk olarak gerisinde tutulmuştur. Ayrıca, duvarın tek ve koyu rengi mobilyanın vurgusunu desteklemiş, yine zeminin kaplamasında soft renk kullanılması ve de mekân minimal tarzda düzenlenerek, oturma mobilyasının ön planda kalmasını sağlamıştır. Bütün bunlardan hareketle bir mobilyanın, tüm mekânın biçimlenmesi üzerinde büyük bir etki yaratabildiği görülmektedir.

- **İşlev:** Mekân, mobilya aracılığıyla işlevlendirilir. Örneğin; yatak odası olarak işlevlendirilmesi amaçlanan bir mekânda, uyuma eylemine uygun mobilyalar kullanılarak gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla mobilya, mekânın işlevini etkilenen önemli bir etken durumundadır.
- **Kimlik ve Algı:** Mobilya, mekânın hangi amaçla ve nasıl kullanılacağına, diğer bir ifadeyle mekânın kimliği ve buna bağlı olarak oluşan algısını oluşturan ana etkidir. Örneğin; hukuk bürosu kimliği taşıyan mekânın ya da dış hekimi muayenehanesi kimliği taşıyan başka bir mekânın, bu kimliğin ve algısının yaratılabilmesi mobilyanın mekânı dönüştürmesiyle mümkün olabilmektedir.

- **Konfor:** Mekânı dönüştüren ve biçimlendiren mobilya, aynı zamanda mekân içerisindeki eylemlerin rahat yapılabilmesindeki rolü de önemlidir. Örneğin; mobilyanın büro-ofis olarak biçimlendirdiği bir mekânda, çalışma eylemin konforlu bir şekilde yapılabilmesini yine mobilya sağlamaktadır.
- **Estetik:** Şık mekânlar yaratmadaki en önemli tasarım elemanlarından biri mobilyadır. Mobilyanın rengi, formu, dokusu vb. etkenlerle mekâna estetik değerler katabilmektedir.

2.7.2. Mobilyayı Biçimlendiren Mekân

Mobilyaya yön veren ve onun şekillendirilmesinde mekânın işlevi, kimliği önemli bir yer tutmaktadır. İşlevi konut olan bir mekânda kullanılan mobilyalar ile işlevi hastane olan bir mekânda kullanılacak olan mobilyalar birbirinden farklı özellikler gösterir. Bu durum mekânların, mobilyayı biçimlendirmesi olarak da tanımlanabilmektedir. Mekânın mobilyayı biçimlendirmesindeki özellikler aşağıda sıralanmaktadır.

- Mekânın Türü
- Mekânın İşlevi
- Mekânın Gereksinimi
- Mekânın Tarzı

vb. özelliklerden oluşmaktadır. Bu özelliklerin aşağıda detaylı olarak değerlendirmeleri yapılmaktadır.

- **Mekânın Türü:** Mobilyanın biçimlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Mobilyanın iç mekân mı, yoksa dış mekân mobilyası mı olduğu onun, hem formunu hem de malzemesini etkilemektedir.
- **Mekânın İşlevi:** Mekânın ne amaçla kurulduğunu ve ne için hizmet vereceği diğer bir ifadeyle işlevi, mobilyanın biçimlenmesinde rolü bulunmaktadır. Örneğin; okul olarak işlevlendirilen bir mekânda kullanılan mobilyalar ile restoran amaçlı işlevlendirilen bir mekânın mobilyalarının biçimlenişi birbirinden farklılık gösterir.

- **Mekânın Gereksinimi:** Mobilyalar, mekân içerisindeki gereksinimlere bağlı olarak biçimlendirilir. Örneğin; uyuma gereksinimi yatak mobilyası, oturma gereksinimi koltuk mobilyası, depolama gereksinimi dolap mobilyası olarak biçimlendirilir.
- **Mekânın Tarzı:** Diğer bir ifadeyle stil, mobilyaların biçimlendirilmesinde etken bir durumdadır. Örneğin; klasik üslupta tasarlanması istenilen bir mekânda, mobilyanın da klasik üsluba göre şekillenmesi gerekmektedir. Aşağıda buna uygun görsel örneği görölmektedir. (Şekil, 48)

Şekil 48. Mobilyayı Biçimlendiren Mekân [81]

3. ÜRÜN YÖNETİMİ VE MOBİLYA

Ürünler, belirli süreçler sonucunda elde edilir. Ürünü oluşturan süreçler belli bir düzen içerisinde ve kontrollü bir şekilde takibi yapılır. Süreçlerin düzenlenmesini ve denetlenmesini oluşturan sistem “ürün yönetimi” sistemidir. Ürün yönetimi, üretilen herhangi bir ürünün; üretim öncesi, üretim evresi ve üretim sonrası gibi süreçlerin planlaması ve uygulanmasının yönetilmesine dayanır. Dolayısıyla bu süreçler ürünün ortaya çıkışında önemli rol oynar.

Bu çalışmada ürün, iç mimarlığın önemli bileşenlerinden olan mobilyaya yönelik olarak yapılmaktadır. Mobilya, üretilebilen araç-gereçler olması nedeniyle “ürün” kapsamı içerisinde yer almaktadır. Bu sebeple bir ürün olarak mobilyanın, ürün yönetimi süreçleri, üretilecek mobilyaya bağlı olarak şekillendirilip, sistemleştirilmesinin kurgusu yapılmıştır.

3.1. Ürün

Ürün için yapılabilecek genel tanımlardan biri; doğadan topraktan, bitkilerden, hayvanlardan, denizlerden elde edilen yararlı mahsul olduğudur. Ayrıca türlü endüstri alanlarında hammaddelerin işlenmesiyle elde edilen somut nesne ürün tanımını için kullanılabilir [14].

Kullanıcılar için ürünün tasarlanması amacıyla bir gereksinimin olması gerekir. Dolayısıyla gereksinim, ürüne giden sürecin başlangıcı olarak da değerlendirilebilir. İnsanoğlu yaşamı boyunca gereksinimlerini karşılamak adına, sürekli olarak ürün yaratma ve yarattığı ürünü teknoloji, sosyal-kültürel ve ekonomiye bağlı olarak geliştirme ve dönüştürme eylemindedir. Ürün tasarım fikri, belli bir kullanıcı grubunun gereksinim ve özel isteklerine bağlı olarak şekillenmektedir.

Ürün tasarımının amacı, bir gereksinimi karşılamak ve çoğunlukla ekonomik bir getiri elde etmektir. Dolayısıyla bu amaçlarla, pazara sürülen tüketim ve kullanım gibi işlevleri yerine getiren ürünün kalitesi ve beklentiyi karşılayabilmesi, ürünün piyasadaki imajını etkileyerek pazarda sürekli olup olmayacağını belirler diğer bir

ifadeyle, kullanıcı açısından bakıldığında ürünün nitelikleri o malı tekrar alıp almayacağını belirleyen önemli bir etkidir. [82, 83]

3.2. Yönetim

Yönetim ve/veya yönetmek işi, çekip çevirme ve idare etme sorumluluğu anlamında kullanılmaktadır [14]. En küçüğünden (aile, işletme gibi), en büyüğüne (devlet, uluslararası örgütler gibi) tüm örgütlerde geçerli ve gerekli bir “idare etme” işlevi olan yönetim, örgütlerin amaçlarına etkin ve verimli ulaşabilmeleri noktasında önemli ve zorunlu bir rol almaktadır. Yönetim kalitesi, hem kullanıcıyı hem de ürünü etkiler. Yönetim süreci ise insan ve diğer kaynakları olabildiğince birleştirerek, örgütsel amaçlara etkin ve verimli ulaşma olanağı sağlar. Diğer bir ifade ile yönetim; iş gücü, sermaye, teknik donanım vb. kaynakların, örgütsel amaçları gerçekleştirmek üzere etkin bir şekilde düzenlenmesidir [84].

Günümüzde hemen her işin, ürünün ve kurumun bir yönetim şekli ve biçimi bulunmaktadır. Yönetim kavramının da kendi içerisinde kendi süreçleri bulunmaktadır. Bu süreçler, yönetilenin her bir aşamasının önceden hesaplanıp, bu ön görüye paralel olarak bir planlama yapmak ve yapılan planlamanın en az hata ile uygulanması hedeflemektedir. Bu bağlamda; Kerdak Karagöz' e göre, yönetim süreci olarak adlandırılan yönetsel faaliyetler şu temel özelliklere sahiptir:

- Yönetim amaca yönelik bir faaliyettir: İşletmenin hangi yöne gideceğini gösteren, işletmenin ulaşmak ve gerçekleştirmek istediği sonuçlardır,
- Yönetim bir grup faaliyetidir ve yönetim sürecinin uygulanabilmesi için birden fazla insanın olması gerekmektedir,
- Yönetim faaliyetinin beşeri özelliği bulunmaktadır, yönetim faaliyetinin gerçekleşmesinde temel unsur insandır,

- Yönetim bir iş bölümü ve uzmanlaşma faaliyetidir; işler insanlara bilgi ve yetenekleri doğrultusunda dağıtılır. [85]

3.3. Ürün Yönetimi

Tanım olarak ürün yönetimi; ürün ve yönetim kavramlarının birleşiminden oluşan ve bu kavramının kapsamı içerisinde, ürünlerin üretim süreçlerinin tanımlanması, planlanması ve uygulaması belirli bir düzen ve sisteme bağlı olarak yapılmasını kapsamaktadır.

Ürün yönetimi tarihi, Türkiye’de ve dünyada çok eski bir geçmişe sahip olmamakla birlikte ABD’de 1927 yılında Procter and Gamble firmasında satışları kötü giden “Gamay” marka sabuna tüm mesaisini vermek üzere atanan Meil, H. Mc Elroy ilk ürün yöneticisi olarak atanmasıyla karşımıza çıkmaktadır. Özellikle de 1960’lardan sonra hızla ivme kazanan “ürün yönetimi” kavramı günümüzde; ilaç, gıda, temizlik, kozmetik vb. alanlar başta olmak üzere, çok geniş bir çalışma alanına sahiptir. Şirket karlarının ürünler tarafından belirlendiğini fark eden yöneticiler bu ürünleri finans, üretim ve satışın birer fonksiyonu olmaktan çıkarıp yönetimin odak noktası yapmışlardır. Dolayısıyla her bir ürünün pazarlanmasında uzman olarak çalışacak kişilere, diğer bir ifadeyle “ürün yöneticilerine” gereksinim duyulmuştur. Türkiye’de ise ilk ürün yöneticilerine, 1970’li yıllarda rastlanmaktadır [86].

Ürün yönetiminin çalışma alanı; bir ürünü veya markayı pazarlamak için çeşitli sorumlulukların, görevlerin ve çalışanların düzenlenmesini içermektedir. Ürün yönetiminin amacı, düzenleme eyleminin pazarlama faaliyetlerinde başarılı olması, diğer bir ifadeyle ürün veya markanın satışından kar elde edilmesidir. Düzenleme etkinliklerinin temelinde çoğunlukla, ürün bulunduğu için ürün yönetiminin uygulanmasına yönelik düzenlemelerle beraber, ürünlerde ortaya çıkan sonuçlar daha kolay yönetilebilir ve daha kolay tahmin edilebilir olmaktadır. Bu çalışma alanı içerisinde, ürünün yönetme sorumluluğunu, ürün yönetimi faaliyetlerinin eşgüdüm

edilmesinde sorumlu olan kişi veya kişiler de “ürün yöneticisi” olarak adlandırılmaktadır. [87]

Ürün yönetim sisteminin başarılı olabilmesindeki en önemli etken, sistemin planlanmasını ve planlamanın uygulamasını yöneten kişi olan ürün yöneticisidir. Ürün yöneticisi, bir ürünün veya markanın pazarlanması etkinliğinin sorumluluğunu taşıyan kişidir. Ürünün ve ürünün başarı, performansından doğrudan sorumlu olan bu kişinin görevi, gerekli düzenlemeleri planlamak ve yürütmektir. [87] Ataman’a göre (2006), bir ürün yöneticisinin görev ve sorumlulukları aşağıda görülmektedir.

- Ürün için uzun dönemli ve rekabetçi bir stratejinin oluşturulması,
- Yıllık pazar planı ve satış tahminlerinin hazırlanması,
- Reklam ajanslarıyla çalışarak tanıtım ve reklam kampanyalarının düzenlenmesi,
- Ürünün satış gücü ve bayiler arasında teşvik edilmesi ve desteklenmesi,
- Düzenli olarak ürünün performansı, müşteri ve bayilerin ürün hakkındaki izlenimleri hakkında bilgi toplanması,
- Verimli bir müşteri hizmetleri planının hazırlanması ve geliştirilmesi,
- Değişen pazar koşullarına uyum sağlamak için ürünün geliştirilmesinde inisiyatif kullanılması,

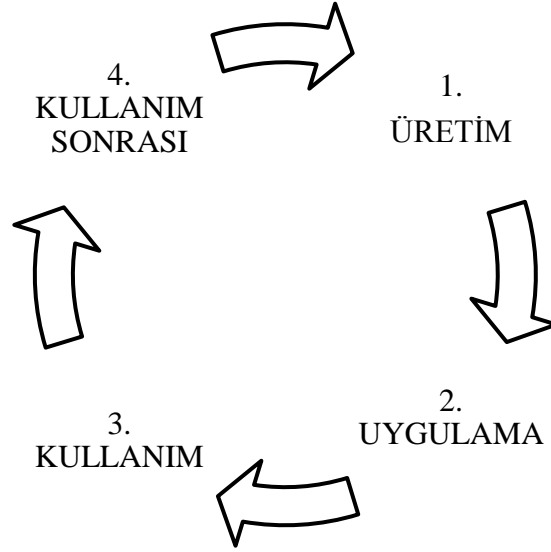
şeklinde sıralanmaktadır. [87]

3.3.1. Ürün Yönetimi Adımları

Yönetim süreci; bir işin, fikir aşamasından başlayarak uygulamaya kadar olan her bir sürecinin tüm evrelerini, planlama ve planları yönetme işini kapsar. Tüm bunlar bir araya geldiğinde bir döngü oluşturmaktadır. Bu döngü, ürün yönetimi için pek çok kaynakta “ürün yaşam döngüsü” olarak değinildiği görülmektedir. Çalışmanın kapsamı içerisinde ürün döngüsü süreçleri, aynı zamanda birer “yönetim süreçleri” olarak da ele alınıp değerlendirilecektir.

Ürün döngüsü, “yaşam döngüsünden” yola çıkılarak cansız nesnelere için uyarlanmıştır. Yaşam döngüsü; bir eylemin tüm çevresel boyutlarını ve hammaddenin doğadan elde edilmesinden, tüm atıkların tekrar doğaya dönene kadar devam eden tüm süreçlerini değerlendiren bir sistemdir. Yaşam döngüsü kavramının temeli, biyolojik sistemlere yönelik çalışmalara dayanmaktadır ve ilk yaygın kullanımı canlı varlıklar için olup, canlıların geçireceği değişim sürecindeki olayları çözümlenme ve değerlendirme biçiminde gerçekleşmiştir. Daha sonraki süreçlerde, çeşitli disiplinlerin pek çok alanında kullanılan “yaşam döngüsü” kavramı, biyolojik sistemlerde görülen bu özelliğin bir benzeri olarak endüstriyel etkinliklere de uyarlanmış ve iktisadi bilimlerde de geniş kabul görmüştür [88, 89].

Bu çalışma kapsamı içerisinde kurgulanması hedeflenen, iç mimarlığa yönelik “ürün yaşam döngüsü” ve bu sisteme bağlı olarak, ürün yönetim süreçlerinin belirlenebilmesi için öncelikle, yapıda kullanılan ürünlere yönelik yaşam döngü sisteminin araştırılması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar incelendiğinde; İlker Karakelleoğlu’un (2014) yüksek lisans tezinde, şöyle söz etmektedir; ürün yaşam döngüsü, pazara sürülecek ürünlerle ilgili işletme fonksiyonlarından üretim, finansman ve pazarlama çözümlerinin belli bir yaşam süresince farklı aşamalarda ve farklı biçimlerde yapılmasını esas alan bir çalışma olarak tanımlamıştır [89]. Yapı ürünlerine yönelik ürün yaşam döngüsü süreçlerine, Tuna Taygun (2005) doktora tezinde şöyle değinmiştir; hammadde edinimi, yapı ürününün üretimi, yapıya uygulanması, kullanımı, geri dönüşümü, yok edilmesi olarak maddeleştirmiştir [90]. Biçer Özkun (2011) doktora tezinde ise, yaşam döngüsünden yola çıkılarak, cansız nesnelere için kullanılan “ürün yaşam döngüsünü” kavramı yerine “ürün döngüsü” kavramını kullanarak aşağıdaki çizelgeyi kurgulamıştır [91]. Bu çalışmaya, Biçer Özkun’un (2011) kurguladığı “ürün döngüsü” kullanılarak devam edilecektir.

Tablo 3. Ürün Döngüsü [91]

Yukarıdaki çizelgede görüldüğü gibi ürün döngüsü; üretim, uygulama, kullanım ve kullanım sonrası olmak üzere dört ayrı başlıktan oluştuğu görülmektedir.

Ürün döngüsü, bir sistem olarak ele alındığında “ürün döngüsü sistemi” olarak adlandırılan aşağıdaki bu tablo elde edilmektedir. Ürün döngü sisteminin genel başlıkları tüm ürünler için uygulanabilirken, bu durum alt başlıklarda ürüne göre değişkenlik göstermektedir. Örneğin; mobilya için kullanılan başlıklar ile zemin döşemeleri için kullanılan alt başlıklar birbirinden farklı olabilmektedir.

Tablo 4. Ürün Döngüsü Sistemi [91]

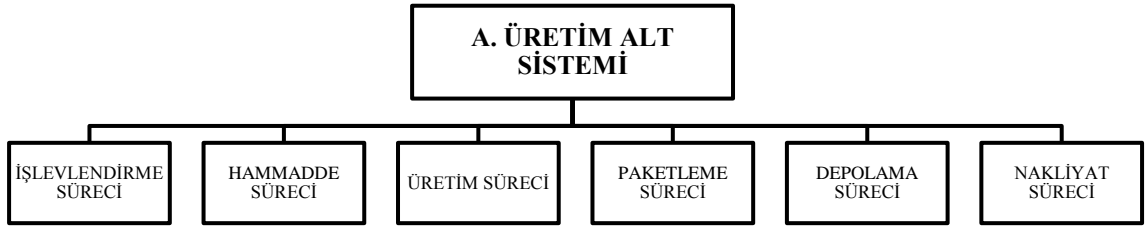
A. Üretim Alt Sistemi ve Süreçleri

Ürünün tasarım aşamasından, uygulamaya hazır hale getirilmesine kadar ki tüm süreçleri kapsamaktadır. Bu sürecin alt süreçleri, her ürün için ayrı başlıktan oluşup, değişebilmektedir. Üretim alt başlıkları genellikle ürünün; işlevini, üretim biçimi ve tesisini, hammaddesini, nasıl paketleneyeceğini, nasıl depolanacağını, nasıl taşınacağını belirleyip, bir düzen ile üretilmesinin sağlanması süreçlerini içermektedir. Buna göre, bu alt süreçler ele alındığında:

- **İşlevlendirme Süreci:** Alt başlığının belirlenmesi diğer bir ifadeyle, ürünün ne olduğu, ne amaçla ve nereye hizmet edeceğinin saptanması, onu oluşturma yolunda en önemli süreçtir. Örneğin; işlevi oturma olan bir mobilya ile işlevi zemin kaplaması olan bir parkenin alt süreçleri birbirlerinden farklılık gösterebilmektedir.
- **Hammadde Süreci:** Ürünlerin, hammadde aşamasından üretim reçetesine göre ilgili hammaddenin elde edilmesi ve üretime hazır hale getirilmesidir. Örneğin; bir buzdolabı ile bir giysi dolabının hammaddesi birbirinden oldukça farklıdır. Dolayısıyla da bu durum, hammadde özelliklerine bağlı olarak farklı alt başlıkların oluşmasına yol açmaktadır.
- **Üretim Süreci:** Ürün için doğru üretim biçimi ve tesisinin kurulabilmesi onun, özel üretim mi yoksa seri üretim olarak mı üretileceğinin belirlenmesiyle mümkün olabilmektedir. Örneğin; seri üretim yapılacak mekân, özel üretim yapılacak mekâna oranla daha büyük bir alana, üretim kapasitesine ve donanıma gereksinim duyulabilir.
- **Paketleme Süreci:** Üründen ürüne farklılık gösterebilir. Buna bağlı olarak da, her ürün için farklı süreçler oluşturabilir. Örneğin; cam olan bir ürün ile plastik bir ürünün paketleme biçimleri farklıdır. Dolayısıyla, plastik ürünün ile cam ürün için farklı paketleme süreçleri oluşmaktadır.
- **Depolama Süreci:** Ürünlerin üretim sonrası korunmaya ve stoklanmaya başlama evresi olarak da tanımlanabilecek olan bu süreç, ürün açısından önemlidir. Bu süreçte her ürün için farklı süreçler oluşabilmektedir. Örneğin; ürünün boyutu, sıcaklığa olan hassasiyeti, depolama süresi vb. nedenler, süreç farklılıklarına neden oluşturabilir.

- **Nakliyat Süreci:** Ürünün depodan çıkarılıp, satışı yapılan noktaya ya da satışı yapılmak üzere taşınması sürecini kapsamaktadır. Bu süreçlerde diğer tüm süreçlerde olduğu gibi her ürüne göre farklılık gösterir. Örneğin metal bir ürünün taşınırken ki hassasiyet ve biçimi gevrek bir malzeme olan seramik ürünle farklılık gösterir. Çünkü seramik ürün metal ürüne oranla çok kırılgandır dolayısıyla da, taşınırken daha fazla dikkat ve özen gerektirir.

Yukarıda değinilen üretim alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 5)

Tablo 5. Üretim Alt Sistemi

B. Uygulama Alt Sistemi ve Süreçleri

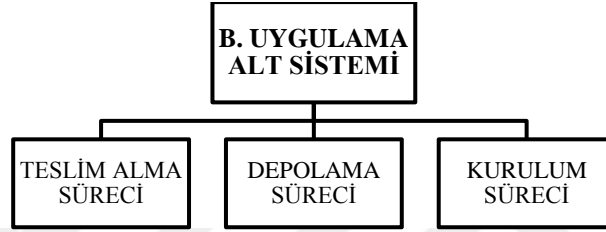
Uygulama alt sistemi ve süreçleri ürünün, satış noktasından uygulama merkezine gönderilip, depolanması ve sonrasında da uygulanmasının yapıldığı tüm süreçlerden oluşmaktadır. Bu süreçlerin taşıma, depolama ve uygulama adımları ürüne bağlı olarak değişik süreçlerde doğurabilmektedir.

- **Teslim Alma Süreci:** Satışı yapılan ürünün, depodan çıkarılıp belirlenen noktaya teslim etme süreçlerini içermektedir. Örneğin; bir iç mekân duvar yüzeylerinin kaplanması amacıyla satın alınan duvar kâğıtlarının, satış merkezinden uygulamanın yapılacağı merkeze doğru taşınmasını oluşturan süreçleri kapsamaktadır.
- **Depolama Süreci:** Ürünün uygulama merkezinde, uygulama yapılana kadarki süreçte korunması, saklanması diğer bir ifadeyle, depolanmasının yapılması süreçlerini içermektedir. Örneğin; teslim alınan zemin seramik

malzemesinin, uygulamasının yapılacağı güne kadar korunup ve saklanma amaçlı bir süreçtir.

- **Kurulum Süreci:** Bu süreç, ürünün saklandığı yerden çıkarılıp, uygulanmasının yapıldığı süreçlerdir. Örneğin; giysi dolabının paketlerden sökülerek montajının/kurulumunun yapılması süreçlerinden oluşmaktadır.

Yukarıda değinilen uygulama alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 6)

Tablo 6. Uygulama Alt Sistemi

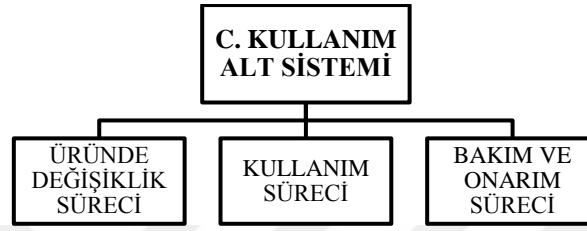
C. Kullanım Alt Sistemi ve Süreçleri

Ürünün kullanıcıya ulaşması ve kullanıcıyla olan ilişkisinin başlamasıyla birlikte, kullanım alt sistemi ve süreçleri ortaya çıkmaktadır. Bu süreçlerde üründe çeşitli değişiklikler yapılması, ürünün bakım ve onarım gerektirmesi gibi süreçler oluşabilmektedir. “Bu alt sistemdeki evreler de diğer evrelerde olduğu gibi kullanım koşullarına, ürün özelliklerine ve niteliklerine bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir” [91].

- **Üründe Değişiklik Süreci:** Ürünün kullanımı sırasında ürüne yeni eklemeler yapmak ya da üründen parça eksilterek değişiklik yapmak. Örneğin; kitaplık olarak kullanılan mobilyaya, gereksinime bağlı olarak ek raf yerleştirilmesi (ekleme) veya mevcut raflardan bir ya da birkaç tane çıkararak (eksiltme) üründe değişiklik gerçekleştirilebilir.
- **Kullanım Süreci:** Kullanıcının gereksinimine bağlı olarak üründe değişiklik yaparak veya mevcut haliyle, ürünü kullanmaya başladığı süreçten oluşmaktadır.

- **Bakım Onarım:** Belli zaman dilimlerinde ürünün bakımının veya beklenmedik bir arıza durumunda, ürünün parça değişimi ile onarımının yapılmasını içeren süreçleri içermektedir.

Yukarıda değinilen kullanım alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 7)

Tablo 7. Kullanım Alt Sistemi

D. Kullanım Sonrası Alt Sistemi ve Süreçleri

Kullanım sonrası alt sistemi ve süreçleri ürün döngüsünün son basamağını oluşturmaktadır. Bu süreçte ürün, ömrünü tamamlayarak yerini bir başka ürüne bırakabilir veya işlevini yitirerek, yeni bir işlev kazandırılabilir. Ürünün, işlevinin değiştirilerek yeni bir işlev kazandırılıp, tekrar kullanılması başka bir ifadeyle, ürünün yeniden değerlendirilmesi adımlarını oluşturmaktadır. Sökme atma sürecinde ise, yeniden kullanılamayacak olan atık parçaları geri dönüşüm sürecine girmektedir.

- **Yeniden İşlevlendirme Süreci:** Diğer bir ifadeyle, yeniden kullanım olarak adlandırılır ve bu aşama için şöyle bir örnek verilebilir; ilk işlevi mutfak dolabının üst parçası olan ürünün, belirli değişimler (kapakların sökülmesi, renginin değiştirilmesi, raf ekleme veya raf çıkarma vb.) sonucunda kitaplığa dönüştürülmesiyle, yeniden değerlendirilip kullanıla bilinmektedir.
- **Sökme Atma Süreci:** Ürünün ömrünü tamamlaması sonucunda, ürünün yerine yenisinin gelmesiyle birlikte, eski ürünün yerinden sökülüp atılmasını içeren süreçleri kapsamaktadır.
- **Geri Dönüşüm Süreci:** Söküm ve atım sonrası ürünün geri dönüşüm sürecine girerek, başka bir ürün olarak yeniden değerlendirilmesidir. Örneğin;

kapı ve pencere, mobilya camları, bardak camları vb. cam ürünlerin yeniden işlenerek, bir yapı malzemesi olan ve mutfak tezgâh aralarında kullanılan, cam mozağe dönüştürülmesiyle tekrar kullanılabilir.

Yukarıda değinilen kullanım sonrası alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 8)

Tablo 8. Kullanım Sonrası Alt Sistemi

3.3.2. Ürün Yönetiminin Değerlendirilmesi

Ürün yönetimi, ürünün sistemli, düzenli ve önceden olası riskler düşünülerek bir planlama ile birlikte, yönetme biçimi olarak tanımlanabilmektedir. Ürün üretiminde önemli kolaylıklar sağlayan ürün yönetimi süreçlerinde, her ürünün kendi içerisinde bir yönetim sistemi ve buna bağlı oluşan alt sistemleri oluşabilmektedir. Genel olarak ürünün yönetimi süreçleri; tasarım, üretim, kullanım ve kullanım sonrası gibi adımları içermektedir [86].

Ürün yönetim sistemi, bütün ürünlerin üretim süreçlerine uyarlanabilmektedir. Bu sistemin amacı, ürünün tasarım evresinden başlayarak tüm üretim aşamalarının saptanması, planlanması, planlamaya bağlı olarak uygulanması ve tüm bu işlemlerin bir yönetici tarafından sürekli olarak kontrollerinin yapılmasıdır. Bu durum, ürünün belirlenen süre içerisinde, belirlenen maliyette ve kalitede üretilmesini sağlamaktadır.

Ürün yönetimi sistemi, her ürüne göre değişkenlik gösterir ve farklı alt süreçler gerektirebilir. Farklı alt süreçler, benzer türde ürünler içinde oluşabilmektedir. Örneğin; yapı ürünlerinden duvar kaplaması seramik ve zemin

kaplaması parkeye ürün yönetimi sistemi uyarlandığında, her iki ürün içinde üretim, uygulama, kullanım ve kullanım sonrası gibi sistem adımları aynen uygulanabilirken, bu durum alt süreçlerde birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Yapı ürünlerine yönelik ürün yönetimi sistemi ve süreçleri aşağıda detaylı olarak değerlendirilmektedir.

A. Üretim Alt Sistemi ve Süreçleri

Üretim alt sistemi ve süreçleri, ürün üretiminin ilk basamağını oluşturmaktadır. Bu süreçte ürünün tasarım aşamasından başlayıp, nakliyat aşamasını kadar devam eden tüm alt süreçleri içermektedir.

- **İşlevlendirme Süreci:** Belli bir işlev yüklenen ürünün hangi amaçla ve nerede kullanılacağını saptanmasının yapıldığı süreçleri içermektedir. Örneğin; ürünün, duvar kaplaması olarak işlevlendirilen kâğıt ya da zemin kaplaması olarak işlevlendirilen bir mermer olabilmesi şeklinde örneklendirilebilir.
- **Hammadde Süreci:** Ürünlerin, hammadde süreçlerinin ürüne göre farklılık gösterebilmesi süreçlerinden oluşmaktadır. Örneği; yapı ürünlerinden duvar boyası ile duvar kâğıdının hammaddelerinin farklılıkları nedeniyle farklı süreçler meydana getirmektedir.
- **Üretim Süreci:** Hammaddenin temin edilmesi sonrasında başlayan bu süreçte, ürüne göre değişkenlik göstermektedir. Örneğin; yapı ürünlerinden alçıpan duvar ile tuğla üretimi birbirinden farklı süreçler gerektirir.
- **Paketleme Süreci:** Üretim süreci tamamlanan ürünün, paketlenmesi aşaması ürünlere göre farklılık gösterir. Örneğin; bir lavabo ile bir radyatörün paketlenmesi süreçleri birbirinden farklılık gösterir.
- **Depolama Süreci:** Saklama ve koruma olarak da adlandırılabilen depolama süreci, ürünlerin boyutuna, sayısına ve sıcaklık değerlerine göre farklı süreçler gerektirebilmektedir.
- **Nakliyat Süreci:** Bu süreç, ürün beklenen merkeze doğru ürünün taşınması süreçlerini gerçekleştirir. Malzemesi ne olursa olsun, her ürünün taşınması

sırasında özen ve dikkat gerektirir. Ancak bazı yapı ürünleri daha kırılğan olmaları nedeniyle, taşıma sırasında daha büyük özen gerektirdiği söylenebilir.

B. Uygulama Alt Sistemi ve Süreçleri

Uygulama alt sisteminde, ürünün tamamlandığı, satışının yapıp teslim edilmesi sonrasında, montaj/kurulum gibi işlemlerinin yapıldığı alt süreçleri kapsamaktadır. Uygulama alt sisteminin süreçleri aşağıda değerlendirilmektedir.

- **Teslim Alma Süreci:** Ürünün, yetkililerden teslim alınması sürecidir. Örneğin; parkenin satış noktasından, uygulanacağı mekâna teslim edilmesi süreçlerini içermektedir.
- **Depolama Süreci:** Teslim alınan yapı ürününün örneğin; parkenin uygulamasının yapılacağı süreye kadar korunması ve saklanması süreçlerinden oluşmaktadır.
- **Kurulum/Montaj Süreci:** Uygulanmanın yapılmaya başlandığı süreçlerdir. Örneğin; depolanan parkenin paketlerden açılıp, mekâna uygun olarak döşenmesi süreçlerini kapsamaktadır.

C. Kullanım Alt Sistemi ve Süreçleri

Kullanım alt sisteminde ürünün, kullanılmaya başlamadan önce kullanıcı gereksinime bağlı olarak geçirdiği değişikliklerin yapılarak kullanılır. Kullanım sırasında üründe kırılma, yırtılma, çatlama gibi hasarların giderilmesi yine bakım ve onarım gibi süreçler oluşturur. Ayrıca ürünün bakım ve onarımı da Kullanım alt sisteminin süreçleri aşağıda görülmektedir.

- **Üründe Değişiklik Süreci:** Üretilen ürünün kullanıcının isteği doğrultusunda değişikliğe uğraması süreçlerini içerir. Örneğin; yapı ürünlerinden, iç kapının ahşap renginin, lake beyaza boyanması gibi değişikliklerin yapılması gibi süreçler meydana getirir.

- **Kullanım Süreci:** Ürünün kullanılmaya başlandığı süreçlerden oluşmaktadır.
- **Bakım ve Onarım Süreci:** Ürünün rutin bakımının yapıldığı ya da beklenmedik arızalarda ortaya çıkan süreçlerdir.

D. Kullanım Sonrası Alt Sistemi ve Süreçleri:

Kullanım sonrası alt sistemde, ürünün işlevini kaybetmesi ile yerini yeni bir ürüne bırakması ya da ürünün yeniden işlevlendirilerek kullanılmasıdır. Ayrıca ürün ömrünü tamamlamasıyla birlikte, sökme atma ve geri dönüşüm sürecine girmesi gibi alt süreçlerden oluşmaktadır. Kullanım sonrası sisteminin süreçleri aşağıda görülmektedir.

- **Yeniden İşlevlendirme Süreci:** Ürüne, yeni bir işlev kazandırılarak onun yeniden kullanılması sürecidir. Örneğin; banyoda havluluk olarak kullanılan bir dolabın ön kapakları sökülerek raf haline getirilip, balkonda çiçek rafları olarak işlevlendirilip, kullanılması süreçlerini içermektedir.
- **Sökme Atma Süreci:** Ürünün yerini, yeni ürüne bırakmasıyla birlikte eski ürünün yerinden sökülerek atılması süreçlerinden oluşur. Örneğin; eskimiş parkelerin sökümünün yapılarak dışarı atılması süreçlerini kapsamaktadır.
- **Geri Dönüşüm Süreci:** Atılan ürünün yeniden dönüştürülmesi ile ortaya çıkan süreçlerdir. Örneğin; yapı ürünlerinde kullanılan ahşap doğramaların atık olarak, geri dönüşümde yonga levhanın hammaddesi olarak kullanılması gibi süreçleri içerir.

Yukarıdaki değerlendirmede de görüldüğü üzere, ürün yönetimi sisteminde, her ürün için aynı adımlar uygulanabilirken bu durum, alt süreçlerde yine her ürün için değişkenlik gösterebilmektedir. Ürüne bağlı olarak değişkenlik gösteren alt süreçlerde ve hemen her ürün için kullanılabilen ürün yönetimi adımları; üretici, kullanıcı ve ürün için hayati öneme sahiptir. Bu durum, ürün açısından değerlendirildiğinde; ürünün istenilen işlevde, istenilen maliyette, istenilen zamanda ve istenilen kalite ortaya çıkmasını sağlar.

Üretici açısından değerlendirildiğinde; üründen istediği verimi alması başka bir ifadeyle, ürünün zamanında tamamlanması, bütçeye uygun imal edilmesi ve beklediği kalitede ürün yaratması; ürününün satışında kolaylık, satışta devamlılık ve sağlayıp, maddi kazanç elde ettirir.

Kullanıcı açısından değerlendirildiğinde ise; ürünün kullanıcı gereksinimini karşılayacak işleve sahip olması, ürünün uygun fiyata temin etmesi ve ürünü kullandığı süre içerisinde, beklediği verimi ve kaliteyi elde etmesi kullanıcıya ekonomik ve psikolojik yarar sağlar.

3.4. Mobilya Ürün Yönetimi İlişkisi

Ürün kapsamı, genel olarak kullanıcıların gereksinimine bağlı olarak üretilen, çoğu zaman insan için ya da, insan dışındaki kullanıcılar için de kullanılması amacıyla üretilen nesnelere olarak adlandırılabilir. Bu açıdan bakıldığında mobilya, kullanıcı gereksinimi açısından oluşturulan nesnelere olması ve ürün kapsamı içerisinde yer alması nedeniyle, çalışmanın bu bölümünde yönetsel açıdan değerlendirilecektir.

Ürün yönetimi sistemi ve adımları, ürün kapsamı içerisinde yer alan mobilya ve mobilya üretim süreci ile ilişkilendirilmesiyle birlikte, bir uyarlanma sürecine gidilerek, “mobilya ürün yönetimi sistemi ve adımlarının” geliştirilmesi fikrinden hareketle bu çalışmanın içeriği oluşturulmuştur.

Mobilya ürün yönetimi sistemi ve adımları ürün yönetimine paralel olarak düzenlenmiş ve bu adımlar, diğer pek çok üründe olduğu gibi mobilyada da ürünlerin çeşitli farklılıkları sebebiyle, geliştirilen sistem içerisinde farklı alt süreçler de ortaya çıkarabilmektedir. Buna bağlı olarak gerekse ürün yönetimi sistemi, gerekse de mobilya üretim yönetimi sisteminin adımlarının, genel başlıkları aynı olmakla birlikte bu durum, alt süreçlerde farklılıklar göstermektedir.

3.4.1. Mobilya Ürün Yönetimi Adımları

Bir ürün olarak mobilyanın, mobilya ürün yönetimi süreçleri bu çalışmada; bir önceki konuda değinilen ürün döngüsü, ürün yönetimi sistemi ve süreçlerinden

uyarlama yapılarak devam edilecektir. Mobilya ürün döngüsü sistemi; mobilya üretim sistemi ve süreçleri, mobilya uygulama sistemi ve süreçleri, mobilya kullanım sistemi ve süreçleri, mobilya kullanım sonrası sistemi ve süreçleri şeklinde oluşturulmuştur. Bu sistem (düzen) aşağıdaki tabloda görülmektedir. (Tablo 9)

Tablo 9. Mobilya Ürün Döngüsü Sistemi [91]

A. Mobilyanın Üretim Alt Sistemi ve Süreçleri

Mobilyanın fikir aşamasından başlayarak, üretime hazır hale getirilmesine kadar ki tüm evreleri içermektedir. Mobilya üretim sisteminde yer alan süreçler ve bu süreçlerin diğer alt süreçleri, mobilyaya bağlı olarak farklı süreçlerin oluşumuna neden olabilmektedir. Mobilya üretim sistemi başlıkları; mobilyanın işlevini, hammaddesini, üretim biçimi ve tesisini, nasıl paketleneceğini, nasıl depolanacağını, nasıl taşınacağını içeren süreçleri kapsamaktadır. Buna göre, mobilya üretim sistemi süreçleri aşağıda görülmektedir.

- **İşlevlendirme Süreci:** Mobilyanın işlevinin netleşmesi onun, nasıl ve hangi aşamalardan geçerek üretileceğinin de önemli bir basamağını oluşturmaktadır. Örneğin; uyuma amacıyla işlevlendirilen bir yatak ile yemek yeme amaçlı olarak işlevlendirilmiş bir masanın işlevleri birbirinden oldukça farklıdır. Doğal olarak bu durum, yatak ve masanın pek çok süreçlerinin de farklı olmasına neden olmaktadır.
- **Hammadde Süreci:** Elde edilmesi planlanan mobilyanın, hammaddesinin temin edilmesini ve üretim sürecine hazır hale getirilmesini amaçlar. Örneğin; yalnızca ahşap malzemeyle üretilmesi planlanan bir sandalye ile deri kaplamalı bir sandalyenin hammaddeleri birbirinden farklıdır. Bu durum, mobilyanın hammadde süreçlerinde farklılıklar meydana getirebilmektedir.

- **Üretim Süreci:** Mobilyanın, nasıl bir üretim biçimiyle (seri üretim, özel üretim) üretileceğinin netleşmesinden sonra üretim tesisinin kurulması veya mobilyaya bağlı olarak var olan üretim tesisin yeniden düzenlenmesiyle ve üretime uygun hale getirilmesi süreçlerini kapsamaktadır. Örneğin; üretim yapılacak olan mekân hazır ise, yeni mobilyanın üretimine bağlı olarak mekânın düzenlenmesi ve ek donatıların temin edilmesi gibi süreçleri içerir. Mobilyanın üretimi için yeni bir mekân oluşturulacak ise; mekân mobilyanın üretim biçimine uygun büyüklükte ve üretime uygun donatı elemanlarının temin edilmesinden oluşan süreçleri kapsamaktadır.
- **Paketleme Süreci:** Mobilyanın paketlemesi, diğer bir ifadeyle korumaya alınması sürecidir ve bu süreç, mobilyanın malzemesine bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Dolayısıyla, her mobilya için farklı süreçler gerektirebilir. Örneğin; ahşap bir sandalye ile bir cam vitrinin paketleme biçimi, cam vitrinin malzemesinin sandalyeye göre daha kırılğan olmasına nedeniyle, paketlemede daha fazla hassasiyet gerektirir.
- **Depolama Süreci:** Paketleme işlemi tamamlanan mobilyanın, korunmaya ve stoklanmaya alındığı süreçleri içermektedir. Örneğin; mobilyanın depolanacağı mekânın hacminin, mobilyanın büyüklüğüne ve stoklamanın miktarına bağlı olarak ayarlanması gerekmektedir. Ayrıca mobilyanın sıcaklığa olan hassasiyeti, depolama süresi gibi etkenlerde yine süreçlerde farklılık gösterebilmektedir.
- **Nakliyat Süreci:** Stoklardan çıkarılan mobilyaların, satışı yapılmak üzere bayilere veya satışı yapılmış noktaya taşınması süreçlerini içerir. Örneğin; cam bir sehpa ile ahşap bir sehpanın taşıma biçimi ve hassasiyeti birbirinden farklıdır. Doğal olarak bu durum, nakliyat süreçlerinde farklılık oluşturmaktadır.

Yukarıda değinilen mobilyanın üretim alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 10)

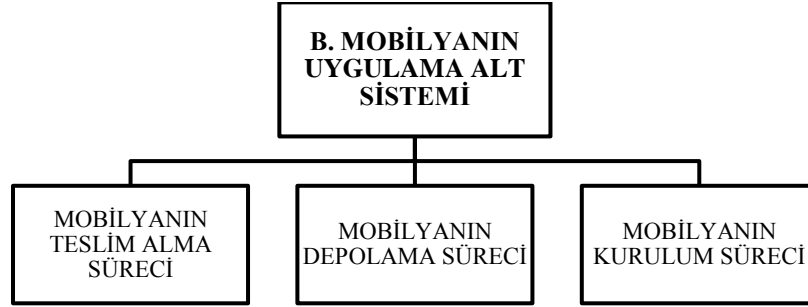
Tablo 10. Mobilyanın Üretim Alt Sistemi

B. Mobilyanın Uygulama Alt Sistemi ve Süreçleri

Mobilyanın üretim evresinin tamamlandığı ve uygulama sürecine geçildiği bir aşamadır. Mobilya uygulama alt süreçleri; teslim alma, depolama ve kurulum süreçlerinden oluşmaktadır. Bu süreçlerde, mobilyanın fabrika deposundan ya da satış mağazasının deposundan, uygulama merkezine taşınması ve bu merkezde kurulum süresine kadar depolanması (saklanması, korunması) gibi süreçleri kapsamaktadır.

- **Teslim Alma Süreci:** Bu adımda satın alınan mobilya, bulunduğu yerden alınarak, uygulamanın yapılacağı noktaya doğru taşınıp alıcıya teslim edilmesi gibi adımlarını içeren süreçlerdir. Örneğin; mağazadan satın alınan bir banyo dolabının, mağazanın deposundan nakliyat aracına yerleştirilerek uygulama merkezine doğru taşınması süreçlerinden meydana gelmektedir.
- **Depolama Süreci:** Nakliyat süreci sonrasında uygulama merkezine taşınan mobilyanın, bu merkezde uygulama yapılacak süreye kadar korumaya alınıp depolanması sürecidir. Örneğin; satış mağazasından uygulamanın yapılacağı mekâna taşınan bir banyo dolabının mekân içerisinde montajının yapılacağı süreye kadar korunması, diğer bir ifadeyle depolanmasının yapıldığı süreçlerden oluşmaktadır.
- **Kurulum Süreci:** Uygulanma zamanı gelen mobilyanın, depolandığı yerden çıkarılarak kurulum aşamasına geçilmesi sürecidir. Örneğin; depolanmış banyo dolabının saklandığı (depolandığı) yerden çıkarılıp, montajının yapılması süreçlerini içermektedir.

Yukarıda değinilen, mobilyanın uygulama alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo11)

Tablo 11. Mobilyanın Uygulama Alt Sistemi

C. Mobilyanın Kullanım Alt Sistemi ve Süreçleri

Kullanıcının mobilyaya ulaşması ve ondan yararlanmaya başlamasıyla birlikte ortaya çıkan sistem ve süreçler, mobilya kullanım alt sistemi ve süreçleri olarak adlandırılmaktadır. Bu süreçler; mobilyada değişiklik, mobilyada kullanım süreci ve mobilyada bakım onarım gibi alt süreçleri içermektedir.

- **Değişiklik Süreci:** Mobilyanın kullanımına başlamadan önce kullanıcı, mobilyada gereksinimine bağlı olarak çeşitli değişiklikler yaparak kullanmak isteyebilir. Bu değişiklikler, mobilyaya yeni bir parçanın eklenmesi veya mevcut mobilyadan parça çıkarma şeklinde gerçekleşir. Örneğin; çalışma masası olarak kullanılan bir mobilyanın üzerine ek raflar monte edilerek çalışma masasının aynı zamanda kitaplık olarak da kullanılması başka bir ifadeyle, mobilyada işlev çokluğu da sağlanabilir.
- **Kullanım Süreci:** Kullanıcı ve mobilya ilişkisinin başladığı süreç olarak da tanımlanabilen bu süreç, mobilyanın kullanıcı beklentisini karşıladığı, kullanıcının mobilyadan beklediği verimi elde ettiği süreçleri içermektedir.
- **Bakım Onarım Süreci:** Mobilyaların kullanım süreci içerisinde yıpranma, kırılma, çatlama, lekelenme gibi çeşitli sorunların oluşması nedeniyle mobilyalarda, bakım ve onarım gibi süreçleri meydana getirmektedir.

Yukarıda değinilen, mobilyanın kullanım alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 12)

Tablo 12. Mobilyanın Kullanım Alt Sistemi

D. Mobilyanın Kullanım Sonrası Alt Sistemi ve Süreçleri

Ömrünü tamamlayan mobilyanın kullanım sonrası alt sistemi ve süreçleri mobilya ürün döngüsünün son basamağını oluşturmaktadır. Kullanım süresini dolduran mobilyanın yerine, benzer işlevde yeni bir mobilya temin edilir. Eski mobilyanın ise kullanım uygunluğuna veya durumuna bağlı olarak işlevi değiştirilerek yeni bir işlev kazandırılıp, yeniden kullanımı sağlanabilir. Kullanım özelliğini kaybettiği ve hiçbir dönüştürmenin mümkün olmadığı durumlarda ise mobilyada sökme atma işlemi başlar. Sökme atma sürecinden sonra mobilya atıklarının, malzemesine bağlı olarak geri dönüşüm süreciyle tekrar değerlendirilebilir.

- **Yeniden İşlevlendirme Süreci:** Mobilya ilk işlevini yitirmesinden sonra başka bir amaçla yeniden kullanılmak istenilebilir. Bu aşamada, mobilyanın yeniden işlevlendirilmesi sağlanır ve mobilyaya bu işlem; parça ekleme, çıkarma, renginin veya yüzey kaplamasının değiştirilmesi yapılarak gerçekleştirilebilir. Örneğin; önceki işlevi bir sandık olan mobilyanın kapağı sabitleştirilip, yüzeyi boyanarak mekân içerisinde üzerine bir ayna monte edilerek sandığın dresuar olarak yeniden kullanımı sağlanabilir.
- **Sökme Atma Süreci:** Kullanım süresini tamamlayan mobilyanın, bulunduğu yerden söküm işlemi yapılarak atık olarak atılması gibi süreçleri içermektedir. Örneğin; ömrünü tamamlayan bir giysi dolabının parça parça söküm işlemi yapılarak atılması süreçlerini kapsamaktadır.
- **Geri Dönüşüm Süreci:** Atık olan mobilyanın geri dönüşüm sürecine girmesi hem çevre kirliliğinin önlenmesine yardımcı olur, hem de yeniden

dönüştürülen atıkların hammadde olarak kullanımı sağlanır. Örneğin; plastik masa ve sandalye mobilyalarının geri dönüşüm sürecine sokularak yeni ürünler için hammadde oluşturması gibi.

Yukarıda değinilen, mobilyanın kullanım sonrası alt sistemi ve süreçlerinin tablosu aşağıda görülmektedir. (Tablo 13)

Tablo 13. Mobilyanın Kullanım Sonrası Alt Sistemi

3.4.2. Mobilya Ürün Yönetiminin Değerlendirilmesi

Yapı ürünlerine yönelik oluşturulan ürün yönetimi sistemi iç mimarlığın önemli bileşenlerinden biri olan mobilyaya uyarlanmasıyla birlikte, mobilya ürün yönetimi sistemi ve alt sisteminin süreçleri geliştirilmiş, düzenlenmiş ve çalışma bu doğrultuda şekillendirilmiştir.

Mobilya ürün yönetimi sistemi, mobilyanın üretim, uygulama, kullanım ve kullanım sonrası gibi tüm adımlarını içermektedir. Bu adımlar, ürün döngüsü ve buna bağlı olarak oluşturulan ürün yönetimi sisteminin adımlarıyla oluşturulmuştur. Mobilya ürün yönetimi sisteminin amacı, mobilya üretiminin başlangıç ve bitiş evreleri arasındaki süreçlerin, belli bir düzen içerisinde yürütülmesinin sağlanmasıdır.

Mobilya üreticisinin ve/veya kullanıcısının, mobilyaya yönelik birçok beklentisi bulunur. Bu beklentiler, mobilyanın tasarım evresinden, üretim evresi süreçlerine kadar devam eder. Üretici ve/veya kullanıcı beklentileri genel olarak mobilyanın istenilen işleve uygun olması, üretim biçimi, üretim süresi, üretim maliyeti, ürünün kalitesi vb. gibi önemli başlıklarının önceden planlanan şekilde yürütülebilmesidir. Bu açıdan bakıldığında, ürün yönetimi sistemiyle üretilen

mobilya, üretici ve/veya kullanıcının mobilyayı istediği kalitede, sürede ve maliyette uygun olarak üretilmesine olanak sağlayan önemli bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda değerlendirildiği üzere, mobilya ürün yönetimi sisteminin adımları her mobilyaya uyarlanabilirken alt süreçlerde bu durum, bazı farklılıklara neden olabilmektedir. Örneğin; benzer işleve sahip ve iç mekânlarda kullanılan oturma mobilyasının, mobilya ürün yönetimi alt süreçlerinde değişiklikler gösterebilir. İç mekânda kullanılan ve oturma işlevine sahip olan ahşap sandalye ile deri sandalye arasında farklı alt süreçler ortaya çıkabilir. Çünkü ahşap sandalyenin işlevi ile deri sandalyenin işlevi aynı olsa da bu durum; hammadde, üretim, paketlenme, montaj, bakım/onarım vb. alt süreçlerde farklılık göstermektedir.

Üretim, uygulama, kullanım ve kullanım sonrası gibi adımların alt süreç farklılıkları, iç mekân ve dış mekân oturma mobilyaları açısından değerlendirildiğinde, iç mekânda kullanılan ve aynı işlevdeki mobilyaların bile kendi aralarında, farklı alt süreçleri gözlenmiştir. Doğal olarak bu durum, benzer işlevdeki iç mekân ve dış mekân mobilyalarında da görülür. Dış mekân ve iç mekân sandalyelerinin, süreç farklılıkları aşağıda detaylı olarak değerlendirilmektedir.

A. Üretim Farklılıkları

Üretim farklılıkları olarak değerlendirilen bu adımda; işlevlendirme, hammadde, üretim, paketlenme, depolama ve taşıma gibi süreç farklılıkları irdelenmektedir.

- **İşlevlendirme Farklılıkları:** İç mekân ve dış mekânda kullanılmak üzere, oturma amaçlı olarak işlevlendirilen sandalye, genellikle benzer süreçlerden meydana gelmektedir.
- **Hammadde Farklılıkları:** Dış mekânda kullanılan sandalyenin hammaddesi ile iç mekânda kullanılan sandalyenin hammaddeleri farklıdır. Çünkü dış mekânda kullanılan sandalye mevsim ve çevre koşullarına daha dayanıklı hammaddeden üretilmektedir. İç mekân sandalyesi ise kapalı alanda kullanıldığından, hammaddesi çevre ve mevsim koşullarından etkilenmez.

Dolayısıyla da bu durum, iç mekân ve dış mekân sandalye hammadde süreçlerinde farklılıklara yol açmaktadır.

- **Üretim Farklılıkları:** İç mekân ve dış mekân sandalyeleri seri veya özel olarak üretilmelerine bağlı olarak farklı süreçler gerektirebilirler. Örneğin; İç mekân kullanılmak üzere üretilen bir sandalyenin “özel üretim” şekliyle üretilmesi, dış mekânda kullanılmak üzere “seri üretim” şekliyle üretilen sandalyenin üretim süreçleri doğal olarak birbirinden farklılık gösterir.
- **Paketleme Farklılıkları:** İç mekân sandalyeleri, parçalar halinde üretilmiş ise bunların her bir parçası ayrı ayrı paketlenir ve kurulum sırasında tek parça haline getirilerek kullanılır. Dış mekânda kullanılan plastik bir sandalye, tek parça halinde üretilmiş olabilir. Böyle bir durumda, paketlemede tek parça olarak gerçekleşir ve iç mekân sandalyesinin paketlenmesiyle süreç farklılıkları yaratır.
- **Depolama Farklılıkları:** Tek parça olarak üretilen bir dış mekân plastik sandalyesi ile birkaç parçadan oluşan iç mekân ahşap sandalyesinin depolama süreçleri hem kapladığı alan, hem de yerleştirme biçimi açısından farklılıklar oluşturabilir.
- **Taşıma Farklılıkları:** Plastik ve tek parça halinde paketlenmiş bir dış mekân sandalyesi ile parçalara ayrılmış olarak paketlenen bir iç mekân ahşap sandalyesinin taşıma süreçleri; paket sayısına, ağırlığına, dikkat derecesine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

B. Uygulama Farklılıkları

İç mekân ve dış mekân sandalyesinin uygulama adımlarındaki teslim alma, depolama ve kurulum gibi süreçlerin farklılıkları değerlendirilmektedir.

- **Teslim Alma Farklılıkları:** Birkaç paket olarak paketlenmiş bir sandalye ile tek parça halinde paketlenmiş sandalyenin, teslim alma süreçleri farklılık gösterebilir.
- **Depolama Farklılıkları:** Kurulumu yapılıncaya kadar koruma amaçlı olarak depolanan, iç mekân ve dış mekân sandalyelerinin depolamada süreç farklılıkları oluşabilmektedir. Bu farklılıklar, parçalar halinde paketlenmiş

olan iç mekân sandalyesi ile tek parça olarak paketlenmiş dış mekân sandalyesinin boyut, sayısı, malzemenin kırılabilirliği, sıcaklık hassasiyeti vb. nedenlerden kaynaklanmaktadır.

- **Kurulum Farklılıkları:** Parçalar halinde üretilmiş ve bir araya getirilerek kurulumu yapılmak üzere olan bir iç mekân sandalyesinde montaj süreçleri bulunurken, tek parça olarak üretilen dış mekân plastik bir sandalyede montaj gerektirmez. Dolayısıyla da bu durum, kurulum süreçlerinde farklılık oluşturur.

C. Kullanım Farklılıkları

Kullanım farklılıkları adımlarında, iç mekân ve dış mekân sandalyesinin değişiklik, kullanım ve bakım/onarım gibi süreçlerin farklılıklarının değerlendirilmesinin yapılmıştır.

- **Değişiklik Farklılıkları:** Parça ekleme ve çıkarma süreci, iç mekân ahşap sandalyeden parça çıkarılabilirken, dış mekân plastik ve tek parça olarak üretilen sandalyede ise, parça değişimi yapılamamaktadır. Dolayısıyla da iç mekân ve dış mekân sandalyelerinin değişiklik süreçlerinde farklılıklar bulunmaktadır.
- **Kullanım Farklılıkları:** Dış mekân sandalyeleri ile iç mekân sandalyelerinin de kullanım amaçları oturma gereksinimini karşılayabilmesidir.
- **Bakım ve Onarım Farklılıkları:** İç mekân ahşap bir sandalye ile dış mekân plastik bir sandalyenin bakım ve onarımları malzeme, montaj vb. nedenlerden dolayı farklı süreçler oluşturmaktadır. Örneğin; iç mekân ahşap sandalyesinin ayağının veya kolçağının kırılması durumunda yeni kolçak veya ayak montajı yapılabilir. Ancak, tek parça olarak üretilen plastik sandalyenin ayağının kırılması durumunda, yeni ayak montajı mümkün değildir.

D. Kullanım Sonrası Farklılıklar

Kullanım sonrası farklılıklar, iç mekân ve dış mekân sandalyesinin yeniden işlevlendirilmesi, sökme atma ve geri dönüşüm gibi süreçlerin farklılıkları, bu kapsamda değerlendirilmiştir.

- **Yeniden İşlevlendirme Farklılıkları:** İç mekân ahşap sandalyesi kullanımını tamamladıktan sonra sırt bölümü çıkarılıp, ayaklarının üzerine bir parça eklenerek sehpa olarak yeniden işlevlendirilebilir. Ancak, dış mekânın tek parça ve plastik olan sandalyesi, kullanım ömrünü tamamladıktan sonra yeniden işlevlendirilmesi pek de mümkün değildir. Bu sebeple de, bu süreçte farklılıklar meydana gelmektedir.
- **Sökme Atma Farklılıkları:** Parçalara ayrılarak atma işlemi gerçekleşen bu süreçte, iç mekân ahşap sandalyesi parçalara bölünerek atım işlemi yapılırken, dış mekânda kullanılan tek parça plastik sandalyenin sökülme durumu bulunmamaktadır. Buna bağlı olarak, sökme atma işleminde süreç farklılıkları yaşanabilmektedir.
- **Geri Dönüşüm Farklılıkları:** Kullanım ömrünü tamamlayan iç mekân ahşap ve dış mekân plastik sandalyeler, malzemelerine bağlı olarak farklı geri dönüşüm süreçleri geçirebilmektedirler.

İç mekân ve dış mekân sandalyesinin süreç farklılıkları, yukarıda detaylı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin tablolu şekli aşağıda görülmektedir. (Tablo 14)

İÇ MEKÂN DERİ SANDALYE ÖRNEĞİ	İÇ MEKÂN AHŞAP SANDALYE ÖRNEĞİ	DIŞ MEKÂN PLASTİK SANDALYE ÖRNEĞİ
		
Şekil 52. Deri Sandalye [92]	Şekil 53. Ahşap Sandalye [93]	Şekil 54. Plastik Sandalye [94]
ÜRETİM ALT SÜREÇLERİ	ÜRETİM ALT SÜREÇLERİ	ÜRETİM ALT SÜREÇLERİ
İşlevlendirme: Oturma mobilyası.	İşlevlendirme: Oturma mobilyası.	İşlevlendirme: Oturma mobilyası.
Hammadde: Sünger, Deri, Metal, Ahşap vb.	Hammadde: Ahşap, Cila vb.	Hammadde: Plastik
Üretim: Seri Üretim Biçimi.	Üretim: Seri Üretim Biçimi.	Üretim: Seri Üretim Biçimi.
Paketleme: Modüler Paketleme Biçimi.	Paketleme: Modüler Paketleme Biçimi.	Paketleme: Tekil Paketleme Biçimi.
Depolama: Paketler Halinde Korunma ve Saklanma.	Depolama: Paketler Halinde Korunma ve Saklanma.	Depolama: Tek Paket Halinde Korunma ve Saklanma
Taşıma: Dikkatli ve Özenli Taşıma.	Taşıma: Dikkatli ve Özenli Taşıma.	Taşıma: Dikkatli ve Özenli Taşıma.
UYGULAMA ALT SÜREÇLERİ	UYGULAMA ALT SÜREÇLERİ	UYGULAMA ALT SÜREÇLERİ
Teslim Alma: Sandalyenin Hasarsız Olarak Teslim Alınması.	Teslim Alma: Sandalyenin Hasarsız Olarak Teslim Alınması.	Teslim Alma: Sandalyenin Hasarsız Olarak Teslim Alınması.
Depolama: Kurulum Öncesi Saklama ve Korunma.	Depolama: Kurulum Öncesi Saklama ve Korunma.	Depolama: Kurulum Yok, Depolama Gerekmez.
Kurulum: Parçaların Birleştirilip, Montajın Yapılması.	Kurulum: Parçaların Birleştirilip, Montajın Yapılması.	Kurulum: Tek Parça Halindedir, Montaj Gerektirmez.
KULLANIM ALT SÜREÇLERİ	KULLANIM ALT SÜREÇLERİ	KULLANIM ALT SÜREÇLERİ
Değişiklik: Metal Ayakların Ahşap ile Değiştirilmesi.	Değişiklik: Cila ile Renkte Koyulaştırma.	Değişiklik: Parça Ekleme, Çıkarma veya Renk Değişimi Yapılamaz.
Kullanım: İç Mekânda, Oturma Mobilyası (Sandalye) Olarak Kullanma.	Kullanım: İç Mekânda, Oturma Mobilyası (Sandalye) Olarak Kullanma.	Kullanım: Dış Mekânda Oturma mobilyası (Sandalye) olarak Kullanma.
Bakım Onarım: Kırılma, Yırtılma, Çizilme vb.	Bakım Onarım: Kırılma, Çatlama, Çizilme, Renk Solması vb.	Bakım Onarım: Kırılma, Çatlama, Çizilme vb.
KULLANIM SONRASI ALT SÜREÇLERİ	KULLANIM SONRASI ALT SÜREÇLERİ	KULLANIM SONRASI ALT SÜREÇLERİ
Yeniden İşlevlendirme: Metal Ayaklarının Sökülüp, Ahşap Bir Yüzey Parçasına Takılıp, Sehpa Olarak Kullanılması.	Yeniden İşlevlendirme: Arkalık Sökülüp, Cila ile Renk Koyulaştırılıp, Sehpa Olarak Yeniden Kullanılabilir.	Yeniden İşlevlendirme: Tek Parça, Plastik Malzeme Olması Nedeniyle Yeniden İşlevlendirilmez.
Sökme Atma: Söküm Gerektirir, Parçalar Halinde Atılır.	Sökme Atma: Söküm Gerektirir, Parçalar Halinde Atılır.	Sökme Atma: Söküm Gerektirmez, Tek Parça Olarak Atılır.
Geri Dönüşüm: Metal Hurda Olarak Dönüştürülebilir. Yine Sandalye İçerisindeki Ahşap, Atık Olarak Yeniden Dönüştürülebilir.	Geri Dönüşüm: Ahşap Atık Olarak Fabrikalarda Dönüştürülüp, Yonga Levha Hammaddesi Olarak Kullanılabilir.	Geri Dönüşüm: Plastik Atık Olarak Fabrikalarda Dönüştürülüp, Pis Su borusu Hammaddesi Olarak Kullanılabilir.

Tablo 14. Sandalyenin Değerlendirilmesi

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Düzenlenmiş belli süreçler zinciriyle ortaya çıkan somut nesne “ürün”, onu fikir aşamasından üretim aşamasına taşıyan süreçlerin sistemleştirilmesini ve yönetilmesini sağlayan düzen ise, “ürün yönetimi sistemidir”. Her ürün için uygulanabilen bu sistem, ürünlerin tüm süreçlerini saptar, planlar, uygular ve uygularken de bütün bu süreçlerin yönetimini sağlar. Bütün bunlar ise üründe; işleve uygunluk, kalite ve maliyette kaybın engellenmesi vb. gibi önemli yararlar sağlamaktadır.

Araştırma sürecinde çeşitli kaynaklarda, ürün yönetiminin ve sisteminin ürün yaşam döngüsü adımlarını içerdiği gözlenmiştir. Bu çalışmada, öncelikle yapı ürünlerine yönelik olarak oluşturulan yaşam döngüsü, ürün döngüsü ve ürün yönetim süreçlerinin araştırmaları yapılmış, analiz ve değerlendirilmeler de buna göre oluşturulmuştur.

Yapılan değerlendirmeler, Biçer Özkun’un (2011) “ürün döngüsü” ve sisteminin tasarım, üretim, kullanım ve kullanım sonrası gibi adımları içeren bu sisteminden yararlanılarak yapılmıştır. Bu adımlar ürünün, tasarım, üretim ve üretim sonrası gibi tüm aşamalarını tanımlar. Diğer bir ifadeyle, ürünün ne amaçla tasarlanacağını, nasıl şekillendirileceğini, hangi üretim biçimiyle üretileceğini, nasıl bir üretim tesisinin kurulacağını, hangi hammaddelerin kullanılacağını, ne şekilde paketlenileceğini, nasıl depolanacağını ve nasıl taşınacağını belirler. Dolayısıyla bu adımlar, ürüne bağlı olarak farklı süreçler gerektirebilmektedir. Tanımlanan tüm bu süreçleri aynı zamanda, planlayıp yöneten sistem ise “ürün yönetimi” sistemidir.

Bu çalışma kapsamında ele alınan mobilya ürün yönetimi ve süreçleri ise ürün yönetimi ve süreçlerinin bir uyarlanması olarak ele alınmıştır. Burada amaçlanan, iç mimarlığın önemli bir parçasını oluşturan mobilyanın, ürün döngüsünden yararlanılarak tüm adımlarının tanımlanmasının yapılması ve bir mobilya üretim yönetimi sisteminin oluşturulmasıdır. Mobilyanın süreçlerinin ele alındığı bu sistem, ürün yönetimi sisteminde olduğu gibi üretim, uygulama, kullanım ve kullanım sonrası süreç ve alt süreçleri içermektedir.

Mobilya ürün yönetimi sistemi ve süreçlerini oluşturmaktaki amaç; mobilyanın ne amaçla ve nerede kullanılacağını saptanmasıyla, planlama ve uygulamada olası bir karmaşanın ortaya çıkmasının engellenmesi ve risklerin en alt seviyeye çekilmesidir. Mobilya ürün yönetimi sistemi ve süreçlerinin, mobilya üretimine sağladığı yararlar şunlardır:

- Planlamayı net ve gerçekçi veriler üzerine kurmak,
- Mobilyayı gereksinime uygun olarak oluşturmak,
- Üretim bitiminde mobilya maliyetinin, bütçeye uygun ya da en az riskle tamamlamak,
- Belirlenen üretim biçimiyle üretilmesine uygun alt yapı oluşturmak,
- Mobilya hammaddesinin işleme uygun olarak temin edilip, hazırlanmasını sağlamak,
- Üretim sürecini belirlenen çizgide devam ettirmek,
- Paketleme biçimini, mobilya malzemesinin kırılabilirliğine uygun olarak yaptırmak,
- Koruma ve saklama amaçlı olarak mobilyanın, boyutuna ve sıcaklığa olan hassasiyetine de bağlı olarak depolanmasını sağlamak,
- Satışı yapılan ya da satışı yapılmak üzere taşınacağı merkeze sorunsuz olarak taşıma işlemini gerçekleştirmek,
- Mobilyanın uygulama merkezinde kurulumunun doğru yapılmasını sağlamak,
- Kullanım sürecinde mobilyadan beklenen verimi elde edebilmek,
- Yeniden işlevlendirilerek mobilyanın tekrar kullanımını sağlamak,
- İşlevini tamamen yitiren mobilyanın sökülme ve atımını yapmak

vb. yararlar sağladığı görülmektedir. Yukarıda değinilen mobilya ürün yönetimi sisteminin yararları, yalnızca mobilya açısından değil, aynı zamanda üretici, kullanıcı ve araştırmacılar açısından da faydalı olacağı düşünülmektedir.

Aşağıda mobilya ürün yönetimi sisteminin, mobilya üreticisine/satıcısına sağladığı yararlar şöyle sıralanmaktadır.

- Tasarım adımlarının netleşmesiyle bu sürecin kolaylaşması,
- Maliyetin planlanması ile maliyet kaybının önlenmesi,
- Sürenin doğru kullanılmasıyla maliyet ve itibar kaybının önlenmesi,
- Mobilya kalitesinde artış sağlanması,
- Mobilyanın piyasada talep görmesi ve talebin süreklilik oluşturması,
- Üreticinin üründen ekonomik kazanç sağlaması

vb. yararlar sağlamaktadır. Mobilya ürün yönetimi sistemiyle üretilen mobilyanın, kullanıcılarına sağladığı yararlar aşağıda sıralanmaktadır.

- Mobilyanın kullanıcı gereksinimine uygun işlev sağlar,
- Mobilyanın kaliteli oluşu kullanıcılarına uzun yıllar hizmet sunar,
- Uygun maliyette üretilmesi, satın alma kolaylığı sağlar,
- Bakım ve onarımla mobilyanın ömrünü uzar,
- İşlevini tamamlaması sonrasında yeniden işlevlendirip kullanım elde edilebilir,

Daha öncede ifade edildiği gibi ürün yönetim sistemi, tüm ürünlere uyarlanabilir. Mobilyaya uyarlanan bu sistemin adımları aynı olmakla birlikte, mobilyaya bağlı olarak farklı süreçlerinde oluşabildiği görülmüştür. Dolayısıyla da bilimsel açıdan çalışmanın, hem sektörel hem kullanıcılar, hem de araştırmacılar açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Gelişime açık olan bu ve benzeri konuların ele alınması ve değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- [1] Engin, D., (2011), *Günümüz Mobilya Tasarımının Değişen Zaman içinde Değişen İnsan Gereksinimleri Işığında İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [2] Yılmaz, G. M., (2010), *Ofislerdeki Çalışma İstasyonlarının Tasarımını Etkileyen Ergonomi Faktörünün İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [3] Hastürk, E. Y., (2013), *Statik Antropometrik Verilerle Ergonomik Oturma Mobilyası Tasarımı*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı.
- [4] Altıparmak, R. S., (2006), *Ülkemiz İnsan Antropometrisine Uygun Mutfak Mobilyası Tasarımı İçin Veri Bankasının Oluşturulması ve Bir Uygulama*, Bilim Uzmanlığı Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalı.
- [5] Işık, E. K., (2012), *Türkiye’de 0-3 Yaş Gurubu Kullanıcıların Antropometrik Ayak Ölçülerinin Belirlenmesi; Bunların Mevcut Ürünler ve Standartlar İle Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstriyel Tasarım Anabilim Dalı.
- [6] Üçüncü, T., (2013), *Dizüstü Bilgisayarların Masa Üstünde Kullanımının Ergonomik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- [7] Kaya, N. A., (2008), *Eskişehir Kent Merkezinde Kullanılan Dış Mekan Fitness Spor Aletlerinin Antropometrik Ölçülerinin Değerlendirilmesi Ve Bir Tasarım Önerisinin Geliştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [8] Yetiş, M. A., (2010), *Abraham Maslow, Gereksinimler Sıra Düzeni, Yedi Tepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, Mehmet Ali Yetiş Ders Notları*, <http://www.maliyetis.com/wp-content/uploads/2010/04/AbrahamMaslow1.pdf> 2016
- [9] TDK, <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com>
- [10] Kaya, S., (2008), *Ergonomi ve Çalışanların Verimliliği Üzerine Etkileri*, Ar&GE Bülten, İzmir Ticaret Odası, http://www.izto.org.tr/portals/0/iztogenel/dokumanlar/ergonomi_ve_calisanlari_verimliliği_s_kaya_26.04.2012%2020-39-20.pdf 2016
- [11] Güler, Ç., 1997, *Ergonomiye Giriş, Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi* No:45, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara, <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/css45.pdf> 2016
- [12] Bağış, A., (2016), <http://www.abdullahdemir.net/ders-notlari/is-sagligi-ve-guvenligi/isg-ergonomi>, Dr. Ahmet Bağış, Ergonomi Ders Notları, 2016.
- [13] Kıracı, Y., (2005), *Büro Yönetiminde Ergonomi ve Ergonominin Verimliliğe Etkisi: Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Anabilim Dalı.
- [14] D.D,<http://www.dildernege.org.tr/TR,274/turkce-sozluk-ara-bul.html>

- [15] Çubukçu, E., (2012), *Pop Art Akımının Mobilya Tasarımıyla İlişkisi ve Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [16] Erdem, T., (2007), *Mobilya Tarihine Genel Bakış ART DECO*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [17] Yavuz, H., (2007), *Pop Art Döneminin İncelenmesi ve Pop Art Döneminin Günümüz Mobilya Tasarımlarına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [18] Gölgedar, C., (2011), *Küçük Konut Mekânları Kapsamında Kısıtlı İç Mekân Tasarım İlkelerinin İncelenmesi*, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [19] Ayanoğlu, H., (2010), *Konut İç Mekân Mobilya Ve Donatısında Teknolojik Gelişmelerin Ve Değişen Tasarım Kriterlerinin Mekâna Yansıması*, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [20] <https://uk.pinterest.com/pin/440438038535998343/> 31.08.2016
- [21] <https://uk.pinterest.com/pin/337207090829417467/> 31.08.2016
- [22] <https://uk.pinterest.com/pin/110971578296218286/> 31.08.2016
- [23] <https://uk.pinterest.com/pin/520376931920436300/> 31.08.2016
- [24] <https://uk.pinterest.com/pin/503558802059002366/> 31.08.2016
- [25] <https://uk.pinterest.com/pin/149815125081776808/> 31.08.2016
- [26] <https://tr.pinterest.com/pin/315674255106461391/> 31.08.2016
- [27] <https://uk.pinterest.com/pin/347199452498563269/> 31.08.2016
- [28] <https://uk.pinterest.com/pin/570549846520173750/> 31.08.2016

- [29] <https://uk.pinterest.com/pin/178595941443738058/> 31.08.2016
- [30] Dođan, C., (2009), *Büro Ortamlarındaki Fiziksel Çevre Koşullarının Çalışma Performansına Etkilerinin Kamu ve Özel Sektör Bürolarında Ampirik Olarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- [31] <http://v3.arkitera.com/v1/uruntanitimi/ersa> 22.02.2016
- [32] <https://uk.pinterest.com/pin/540572761495837639/> 31.08.2016
- [33] <https://tr.pinterest.com/pin/573364596281703067/> 31.08.2016
- [34] <https://tr.pinterest.com/pin/315885361342623137/> 31.08.2016
- [35] <http://asilsan2012.com/index.php?section=products-detail&id=212>
10.04.2016.
- [36] <http://www.balikcioglu.com.tr/TR,143/elips.html> 10.04.2016.
- [37] <http://www.yildizofis.com/urunler.php?url=bekleme-grubu> 10.04.2016.
- [38] <https://uk.pinterest.com/pin/128423026845233501/> 31.08.2016.
- [39] <https://uk.pinterest.com/pin/128423026845233602/> 31.08.2016.
- [40] Cilve, N., (2006), *İlköğretim ve Lise Eğitim Binalarının Kullanıcı Gereksinimlerinin ve Fiziksel Mekân Özelliklerinin Bina Değerlendirme Yönetimi İle Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı.

- [41] <http://asilsan2012.com/index.php?section=products-detail&id=186>
09.05.2016
- [42] <http://www.consettakoltuk.com/bekleme-grubu.html> 11.04.2016
- [43] <http://www.consettakoltuk.com/bekleme-grubu.html> 11.04.2016
- [44] <http://www.atahandonanim.com/kantinmasasandalye.html> 11.04.2016
- [45] <http://dekortasarim.org/ofis-mobilyalari-ve-dekorasyonu/kafe-masalari.html/attachment/kafe-sandalye-masa-modelleri-29> 09.05.2016
- [46] <http://www.huzurokul.com/kategoriler/ZT69IX1p138-Dolaplar> 09.05.2016
- [47] <http://www.huzurokul.com/kategoriler/ZT69IX1p138-Dolaplar> 09.05.2016
- [48] Yılmaz, Ç. (2012), *Hastane Binalarında Yeme İçme Alanlarının Kullanıcı Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı.
- [49] <http://www.adonismobilya.com/wp-content/uploads/2014/10/042.jpg> 2016
- [50] <http://www.yilmazofis.net/2011/10/senator-koltuk.html> 2016
- [51] <http://www.adonismobilya.com/wp-content/uploads/2014/10/121.jpg> 2016
- [52] <http://www.adonismobilya.com/wp-content/uploads/2014/10/23.jpg> 2016.
- [53] http://www.evyappazarlama.com/Images/urun/1_8.jpg 09.05.2016
- [54] <https://uk.pinterest.com/pin/392446555004042319/> 31.08.2016
- [55] <https://uk.pinterest.com/pin/128423026845262813/> 31.08.2016

- [56] Petek, S., (2007), *Şehir İçi Restoranlarda İşletme, Marka Kavramı Ve İç Mekan Kurgusunun Alakart Ve Fastfood Restoranlarında İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı
- [57] <http://www.aydinlatmadedekor.com/2014/05/soboleva-storozhuk-designdan-ukraynada.html> 2016
- [58] <http://www.icmekandekorasyonu.com/cape-dizayni/cape-interior-design-ideas> 2016
- [59] <http://www.catikatidekorasyonu.com/sinema-salonu-ses-yalitimi.html> 2016
- [60] <http://www.catikatidekorasyonu.com/sinema-salonu-ses-yalitimi.html> 2016
- [61] http://www.grammerburo.com.tr/hello_sofa-lounge-koltuklari@g14*78 2016
- [62] Ghorab, P., (2015), *Kent Mobilyalarının Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı.
- [63] <http://www.dekorsaati.com/bahce-masa-sandalye-modelleri.html/bahce-masa-sandalye-21> 2016
- [64] <http://www.arkitera.com/haber/24983/aci-gercek--en-meydan-gibi-kullanilan-meydan-bir-avm-onu> 31.08.2016
- [65] Söz, B., (2007), *Üretim Yönetiminin Geliştirilmesi İçin İmalat Sistemlerinde Beceri İhtiyaç Planlaması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

- [66] Özdemir, A., (2010), *Üretim Yönetiminde ERP Süreci ve Altın Sektörü Üzerine Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı.
- [67] İ.Ü. Dergi, (1990), İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 40, Sayı 1.
- [68] <http://www.ikea.com/us/en/catalog/products/60326717/#/20305892> 2016
- [69] <http://www.ikea.com.tr/urun-katalogu/yemek-odalari/sandalyeler/00217820/ingolf-sandalye.aspx> 2016
- [70] http://static.dezeen.com/uploads/2013/04/dezeen_Kuki-chair-by-Zaha-Hadid-for-Sawaya-and-Moroni_1.jpg 2016
- [71] <http://chairblog.eu/2007/10/17/bb-and-zaha-hadid-moon-system/> 2016
- [72] <https://mutfakdekorasyoncu.wordpress.com/2013/03/05/mutfak-tasarim-yardimcilari/> 2016
- [73] http://ahsapteknolojisi.blogspot.com.tr/2011_01_11_archive.html?view=classic 2016
- [74] <http://www.bilgiustam.com/insanin-atalari-kimlerdi/> 2016
- [75] <http://www.mailce.com/dunyanin-en-kisa-boylu-insanlari-pigmeler.html> 2016
- [76] <http://manuelterapi.net/ofis-calisanlarinda-eklem-agrilari/> 2010

- [77] <https://galeri.uludagsozluk.com/r/bilgisayara-en-do%C4%9Fru-oturma-pozisyonu-468035/> 2016
- [78] Çelik, G., İ., (2008), *İç Mimarlık Eğitim Programlarının Karşılaştırmalı Analizine Yönelik Bir Çalışma*, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [79] <http://chairblog.eu/category/chair-designer/zaha-hadid/> 2016
- [80] <https://www.flickr.com/photos/modernexpert/5633198918/sizes/l/in/photostram/> 2016
- [81] <http://mobilyaodalari.com/osmanli-tarzi-salon-dekorasyonu-nasil-yapilir/osmanli-tarzi-dekorasyon-incelikleri/> 2016
- [82] Bayar, E., (2007), *Ürün Yönetiminde Kritik Başarı Faktörleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı.
- [83] Ellialtı, Y., (2009), *Ürün Özellikleri Görece Ürün Kalitesi ve Tüketici, Etnosentrizminin Yerli Ürün Satın Alma Eğilimine Etkisi; Kozmetik Sektöründe Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- [84] Gazi Ü. E. F., Dergisi, (2003), Cild 23, Sayı 2, file:///C:/Users/p%C4%B1nar/Downloads/5000078841-5000106620-1-PB.pdf 2016
- [85] Karagöz, B, K., (2006), *Okul Yöneticilerinin Yönetim Süreçleri Açısından Karşılaştıkları Problemler*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- [86] Koraş, M., (2004), *Ürün Yönetimi Ve Bisküvi Sektöründe Bir Örnek Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.
- [87] Ataman, E., (2006), *Ürün Yönetimi Ve Kimya Sektöründen Örnek Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.
- [88] Çokaygıl, Z., (2005), *Atık Yönetimi Planlamasında Yaşam Döngüsü Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı.
- [89] Karakelleoğlu, M. İ., (2014), *Ürün Yaşam Döngüsünün Sahipliğin Toplam Maliyeti Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- [90] Taygun, T. G., (2005), *Yapı Ürünlerinin Yaşam Döngüsü Değerlendirmesine Yönelik Bir Model Önerisi*, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı.
- [91] Özkun, B. Ü., *Yapı Ürünlerinde Gözlenen Kayıpların Önlenmesine Yönelik Bir Model Önerisi*, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı.
- [92] <http://www.vivense.com/yemek-odasi-mobilyalari/yemek-sandalyeleri/venues-parlak-suni-deri-sandalye-modeli.html> 2016
- [93] <http://www.ikea.com.tr/urun-katalogu/yemek-odalari/sandalyeler/00217820/ingolf-sandalye.aspx> 2016
- [94] <http://kafesandalyem.com/urun-detay.asp?ID=1279> 2016

ÖZGEÇMİŞ

10 Eylül 1985 yılında Diyarbakır merkezde doğdum. İlköğrenimimi Mehmet Erçin İlköğretim Okulunda, Lise eğitimimi Açık Öğretim Lisesinde tamamladıktan sonra lisans eğitimimi, 2013 yılında Doğu Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde tamamladım. Daha sonra 2014 yılında Beykent Üniversitesi İç Mimarlık Yüksek Lisans programına başladım.

Pınar BAŞBUĞ